

Beste leden en lezers,

Om u in te leiden in dit nieuwe tijdschrift van onze erfgoedkring heb ik alweer woorden te kort.
De diversiteit van onze publicaties verrast me keer op keer...

In het artikel de torens van Imde / de zendmasten van de BRT geeft Roger Vermeiren ons met kennis van zaken en persoonlijke ervaring het verhaal van een fenomeen dat ons gemeentebestuur jarenlang heeft bepaald. Wie heeft er zich nooit afgevraagd wat daar allemaal gebeurde? Was dat nu echt spionage en waarom hadden wij (gelukkig) geen GSM-bereik in café De Lindenboom?

Piet de Cuyper kruipt gelukkig weer eens in de pen en doet zijn verhaal over de sjampetters van Meise. Zelf heb ik er maar twee van gekend maar ze zijn me wel bijgebleven. Terug invoeren zou ik zeggen, die mensen hadden een positieve impact op onze samenleving en verdienen alle respect.

Geert Deblieck van Oppem laat ons alweer een onderdeel van de Oppemse geschiedenis ontdekken. Zijn vele uren en gedreven onderzoek verschaft ons een mooi en uitgebreid inzicht in het schooltje van Oppem, een Oppemnaar waardig!

Onze 'huis-schrijver' Marc Gillisjans deed en doet grondig onderzoek naar bijnamen in Wolvertem, zijn 'heimat' (Meise zal door iemand anders moeten worden aangepakt...). In deze publicatie neemt hij Nerom onder handen. Er blijven nog enige vragen, dus aanvullen mag zeker!

Experten Jef L. Teugels, Jos Vrancken en Werner Wouters geven u in deze uitgave een synthese van hun onderzoek naar het klokkenpatrimonium van Sint-Laurentius in Wolvertem. Heeft u daar meer vragen over kan u ons altijd een berichtje laten!

Tot slot schrijft onze gedreven archivaris Willem de Ridder, over de kerk en rijke geschiedenis van 'zijn' gehucht Meuzegem. Bij het lezen ervan stel ik me persoonlijk ook de vraag waarom die communiebank niet in ere kan worden hersteld?

Om helemaal af te sluiten brengen we nog een van onze laatste activiteiten voor het voetlicht: ons onderwijs anno 1900-1920. De meer dan 700 bezoekers genoten er van, de reacties waren enkel positief.

Eind april 2024 proberen we weer zo een beleving te creëren in de hoeve van Jos Brouwers op de Driesstraat, deze keer met het thema 'THUIS'. We houden u nog op de hoogte.

Met vriendelijke groet (en al onze beste wensen voor het nieuwe jaar),

Dirk van Né van Jang van de Zeeper (van den Benêen)
(aka Dirk Verbelen, activiteitencoördinator).

INHOUD

Hernieuwing lidmaatschap 2024	3
Roger Vermeiren – De torens van Imde - de zendmasten van de BRT / VRT 1974-2017	4
Piet De Cuyper – De sjampetters van oud-Meise	9
Geert Deblieck – Het schooltje van Oppem - de geschiedenis en evolutie sinds 1854 tot vandaag	12
Marc Gillisjans – Bijnamen in Wolvertem - deel Nerom	31
Jef Teugels c.s. – Het klokkenpatrimonium van Sint-Laurentius in Wolvertem	36
Willem De Ridder – Ecclesia Mösemgheensis	43
Ons schooltje van vroeger	47
Info over de kring & sponsoring	52

Laat ons verleden niet verloren gaan !

Interesse voor erfgoed? En wil je graag wat meer weten over wat hier vroeger allemaal gebeurde en hoe er geleefd werd? Wil je graag dat ons gezamenlijk verleden via publicaties bewaard zal blijven? Wel, dan zit je bij Berla aan het goede adres...

We denken nog aan heel wat projecten en ondertussen blijft de “gewone” machine ook draaien: er is ons archief, de permanenties, de praatcafés, ons tijdschrift, allerlei activiteiten, administratie, enz.

En dan al de zaken die soms wat onder de radar blijven: opzoeken doen, op jacht gaan naar gegevens, foto's van de huidige toestanden maken, oude foto's thuisbrengen, stukken ronddragen, contacten onderhouden, tentoonstellingen organiseren, ga maar door...

En dat zijn dan alleen nog maar de lopende zaken: wat is eigenlijk *jouw favoriete onderwerp* om eens onder handen te nemen? Want “erfgoed” is véél breder dan wat het op het eerste zicht lijkt... en elk nieuw interessegebied is een verrijking voor onze kennis.

Zoals vroeger al gezegd: er bestaat geen “kleine” hulp: alle beetjes helpen en verbeteren de situatie!

Interesse? Contacteer ons dan even op erfgoedberla@live.com

of via ons postadres Brusselsesteenweg 44 bus 1 – 1860 Meise
of spreek gewoon eens iemand van onze bestuursleden aan.

Maar je kan ons ook al een heleboel helpen door lid te worden!

Voor 2024 blijft het lidgeld net hetzelfde als de vorige jaren: **€ 20**.

Daarmee steun je ons al een heel eind en kunnen we beter zorgen dat wat hier vroeger reilde en zeilde ook voor de toekomst bewaard én gekend zal blijven. Je krijgt er een tijdschrift voor, praatcafés, activiteiten en je zorgt dat we dat ook allemaal kunnen blijven betalen.

Maar wil je ons een **bijkomend steuntje** in de rug geven?

Wel, wordt dan **steunend lid**: dat kost **€ 40**, maar betekent voor ons heel wat extra-ademruimte om voor de kennis van ons verleden te kunnen zorgen. En buiten het financiële ook een grote morele steun. En we zetten traditioneel ieder jaar ook even die steunende leden persoonlijk in de bloemetjes in onze erelijst van gulle schenkers. In 2023 waren dat bijvoorbeeld (in alfabetische volgorde):

Paul Aerts - Collage; Urbain Ameryckx; Sonja Becq; Marcel Belgrado; Jos Bellinckx; Jan Bogaerts; Jan Buyens; Joost Callebaut; Willy & Luce Cochez - Lemmens; Herwig Cornelis; August De Bondt; Maurits De Clerck - De Roos; Piet & Julia De Cuyper - Cornelissen; Lodewijk De Decker - Mertens; Daniël De Hertog; Katia Demeyer; Jozef De Proft - Terwecoren; Stefaan De Ridder; Willem De Ridder - Luybaert; Carine De Saeger; Roland De Schutter; Alex Geeroms; Jean-Pierre Gilson - Cacheteur; Thierry Humblet; Frans Kerremans; Willy Kerremans; Hans & Karima Leenders - Legooui; Roger Moreau; Kristiaan Olbrechts; Yvonne Olbrechts; Niall O'Neill; Dirk Peeters; Gust Saerens - Crombez; Thierry Salens; Jean-Pierre Stallaert - Verheyden; Frans Stoffelen; Marie-Jeanne Thaelemans; J & M Van Aken - Craen; Philippe Van Asten; Eric Van Baelen; Frans Van Cauwenbergh - Erbstoszer; Luk & Helga Van den Brande - Van den Brande; Emiel Van den Broeck; Jean Van den Broeck; Raphael Van den Steen - Doms; Walter Vandeperre; Roeland Van der Stighelen; Ann Van Dievoet; Paul Van Elewyck; Roger Van Keer; Emiel Vareman; Dirk Verbelen; Jan Verbelen; Marie-Louise Verbelen; René Verbelen; Paul V.; Karel Vinck; Sofie Willems.

Toon dus jouw hart voor ons erfgoed en kom er in 2024 (opnieuw) bij.

Je kan het lidgeld (mocht je dat nog niet gedaan hebben) overmaken naar onze rekening

BE80-7380-4197-7477

Met in de **mededeling** jouw **e-mail-adres** (of, indien je dat niet hebt: jouw postadres).

Met al onze dank bij voorbaat !

DE TORENS VAN IMDE

DE ZENDMASTEN VAN DE BRT / VRT 1974 - 2017

Roger Vermeiren

De oude verbindingsweg Imde – Steenhuffel – foto WDR.

In 1974 brachten vrachtwagens bouwelementen naar Imde die leken op een torenkraan.

Na enkele maanden rusten in het gras werden die driehoekige ijzeren elementen rechtgezet tot een toren van 165 meter hoogte.

Enkele jonge gasten van Imde waren er als eersten bij om erop te klauteren; jongens in hun apenjaren klimmen overal op en natuurlijk “niemand iets gehoord of gezien”.

Nieuw was die mast niet, want gebouwd in 1952, heeft hij zijn jeugd doorgebracht op het grote zenderpark te Waver in gezelschap van andere radio- en tv-masten.

Die werkten uitstekend en dat was beter zo gebleven, maar de Brabantse opsplitsing naar een Vlaams en Waals gedeelte, besliste daar anders over.

Waver is Waals grondgebied, en zodus zochten de Vlamingen een nieuwe locatie voor hun zenders. De middengolfzender "Brussel-Vlaams" kwam naar Imde en de tv-zender naar Sint-Pieters-Leeuw waar de grote mast welbekend is.

Deze middengolfzender was ook gemakkelijk te ontvangen op de kleine maar zeer populaire transistorradiotoetjes van toen: er waren de duivenberichten en zondagnamiddag de rechtstreekse sportverslagen van koers of voetbal. Vakantiegangers konden op de camping tot in Zuid-Frankrijk luisteren naar het thuisfront.

Al langer hadden de mensen een lampenradio in huis voor het nieuws, de herhaaldelijke meldingen van de juiste tijd om toch tijdig de bus, de tram of trein te halen, want de mechanische wekkers van toen liepen steeds voor of achter. De torens van Imde fungeerde als klokkentoren voor Vlaanderen.

De middengolf-mast werd vakkundig uit elkaar gehaald in Waver om daarna in Imde weer opgebouwd te worden.

Het is de ijzeren constructie zelf die als antenne dient, daartoe gedragen op een grote isolator, want de spanning op de mast was zeer hoog. De zes trekkabels, elk een pols dik, hadden meerdere porseleinen isolatoren.

Nadien kwamen er nog nieuwe masten bij: een 80-meter reserve-mast en twee 90-meter masten die een horizontale draadantenne droegen.

Bij elke mast stond een antenne-huisje met schakelaars, spoelen en condensatoren.

De 220V-voeding voor de lampen werd ook daarlangs op de mast gebracht.

Het toplicht van de grote toren was een nachtelijk bakken voor de wijde omgeving.

De muren van zo'n huisje waren aan de binnenzijde volledig bekleed met koperplaat.

Rond elke mast werd over een cirkel met straal gelijk aan de masthoogte een spinnenweb van koperdraden ingegraven.

Dat gebeurde met een soort ploeg waarmee draineerbuisjes in de akkers ingegraven werden.

De voet van een mast en het bijhorende antennehuisje – foto WDR.

Lange tijd werd Radio-2 op de middengolf (1512 kHz) uitgezonden, maar daarna kwamen de werelduitzendingen voor verre oorden.

Wat eerst een curiositeit was, werd later een lastpost voor de buurtbewoners: radio op de telefoon en in geluidsinstallaties en ook sommige keukenapparaten die flipten.

In Rossem-kerk konden ze erover meespreken, 't is te zeggen de preken van de pastoor werden doorspekt met lustige radio-deuntjes.

De telefooncel aan het gemeenteplein van Wolvertem speelde ook radio en in de Vlietenwijk had iemand een Philips CD-speler die versprong. Na lang en veel klagen heeft Philips zijn ontwerp succesvol aangepast, het kon dus wel.

Sommige telefoontoestellen met druktoetsen waren om de twee jaar aan vervanging toe, een flinterdun laagje oxidatie op de koperen contacten was genoeg om radio te spelen, naar analogie van de kristalontvangers van weleer.

In de nabije paar honderd meter was de veldsterkte uiteraard zeer sterk en waren er bijzondere voorzorgen nodig, maar verderop hadden de toestellen wat beter mogen zijn.

In die tijd dachten de fabrikanten dat ze de hele wereld voor zich alleen hadden; aan een afscherming of ontstoring werd niet gedacht, laat staan om een oplossing te zoeken.

Met de opkomst van veel gevoeliger elektronica in gsm's en andere zend- en ontvangapparatuur is daar wel verandering in gekomen; het moest wel, in de stad kletterden de mobilofoons van de taxi's overal doorheen.

Het technisch BRT-personeel hielp zoveel ze konden, maar ook dat was eindig.

Over fysieke ziekten ten gevolge van de hoogfrequent straling heb ik nooit iets vernomen, in tegenstelling met radar-zenders waarvan de gevaren wel bekend zijn.

Wel dat sommigen hierover "*hun kas konden opfretten*" over muziek die uit de radiatoren van de verwarming kwam en TL-buizen die maar bleven oplichten in het donker.

Soms was een lange aluminium ladder al genoeg om een kriebeling te krijgen.

Het zendergebouw – foto H. de Cuyper.

Het zendergebouw zelf oogde niet zo groot maar schijn bedriegt: er was heel veel in voorzien.

In de eerste plaats de zendapparatuur: 300 kW op 927 kHz voor de "Brussel-Vlaams"-omroep, 600 kW voor de tweede middengolf op 1512 kHz en als reserve een 20 kW-zender.

En ook alles wat er nog bij hoort om te koelen, proef te draaien op de "kunstantenne", spanningen te transformeren,...

De grote zenders hadden een eindtrap met elektronenbuizen die watergekoeld werden via dakkoelers.

De stroomvoorziening kwam via een 15 kV-kabel vanuit Rossem.

Er was de mogelijkheid om in het gebouw te wonen met voorziening voor koken, eten, drinken, slapen, douche,...

In navolging van Waver werd alles nog gebouwd in een na-oorlogse sfeer van koude oorlog: alles met zelfvoorziening en beveiliging. Het is die sfeer die meekwam naar Imde.

Zo was er ook een noodstudio om ter plaatse programma's rechtstreeks op antenne te brengen en stond er altijd een bandopnemer met band startklaar met een boodschap over een noodprogramma en muziek.

Zo'n overschakeling kon door het personeel ter plaatse gebeuren op een minuutje. Ingeval de studio's in Brussel gekaapt zouden worden door militairen of nog maar door een stakerspost, of er kwam geen signaal door een groot defect, dan kon de bevolking nog altijd rechtstreeks toegesproken worden vanuit Imde.

De koeling en klimatisatie – foto H. de Cuyper.

De bedieningslessenaar – foto H. de Cuyper.

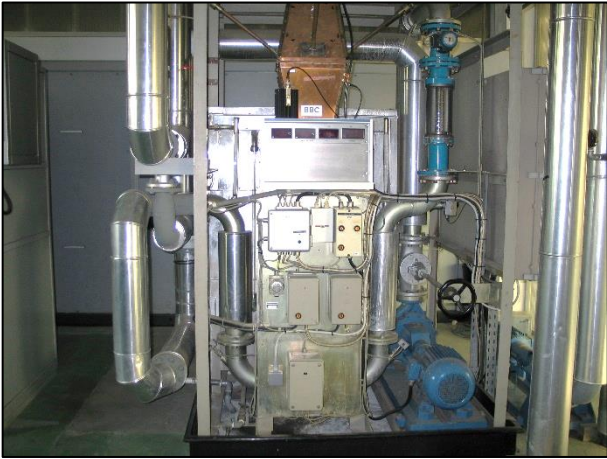
De dieselgenerator – foto H. de Cuyper.

Het LS-lokaal – foto H. de Cuyper.

De impedantieaanpassing voor de antenne – foto H. de Cuyper.

De kunstantenne – foto H. de Cuyper.

De Telefunken-reserve 927 kHz – foto H. de Cuyper.

Veel gebruik is daar niet van gemaakt, wel was er soms een parate bemanning ter plaatse in crisisperiodes.

Toen was radio immers de enige communicatie die sneller was dan de gazet om het publiek toe te spreken.

Bijgevolg was radio, televisie en zendapparatuur in oorlogstijd, het eerste dat bezet werd.

Op 26 juni 2017 werden de torens vakkundig platgelegd en zonder schroom als schroot afgevoerd.

Ook het 40 jarig gebouw werd gesloopt en de hele site is, net als de Duitse V1 basis, een vermelding waard in de geschiedenis van Imde.

Amen.

[mei 2023]

2017, moeheid van metaal... – foto Paul de Winter.

DE SJAMPETTERS VAN OUD-MEISE

Piet De Cuyper

De veldwachters in oud-Meise, toen alom gekend en zowat dagelijks op pad... echt "mensen van bij ons"...

De matrak van onze "sjampetter" Joannes Frans Moyson

Als er iemand was waarvan we schrik hadden als kleine jongens dan was het wel de "sjampetter" van Meise.

Gekleed in uniform met een brede gordelriem en dan een smallere leren riem van de rechterschouder schuins naar de gordel. Aan die gordel gedrapeerd: een stel "menotten" (handboeien), een mes, maar vooral die "matrak"... in het oog springend gedragen als een symbool van: *"braaf zaain mannekes, of ge kraaigt te maken me maain matrak!"*

Zo kwam het over bij ons als kleine inwoners van het toen nog niet zo grote Meise.

Hij besepte het zelf niet, maar als hij langs de Brusselsesteenweg naar beneden kwam met zijn fiets of te voet, dan zorgden wij ervoor dat wij de andere kant van de straat namen!

Wij kwamen hem wel meerdere malen tegen als we naar school gingen want hij had zijn kantoor in hetzelfde gebouw waar ook het gemeentehuis, de school (toen twee lokalen) en een bureel met het "cachot" (gevangenis) gevestigd waren.

Het was een doorgaans vriendelijke "dienaar van de wet", maar sommige deugnieten bleven toch liever uit zijn buurt.

Lefgozers durfden het aan om een door onze ouders aangeleerd ondeugend liedje te zingen en dat ging als volgt:

Lup, lup, lupt de gardeville es da
de gardeville es da,
de gardeville es da...
Lup, lup, lupt de gardeville es da,
de gardeville es da !

Sommigen durfden er zelfs een strofe aan toe te voegen:

'k Zaa nie geire loepen
veu de gardeville,
me zaain kroeme poeten
en zaaine schieven bril !

Frans Moyson werd aangesteld als veldwachter van Meise in 1939 in opvolging van veldwachter Laurent Krokaert (1903-1939).

Laurent Krokaert – veldwachter 1903 – 1939
– foto 22.09.1930, bij de herdenking van
100 jaar Belgische onafhankelijkheid.

Joannes Frans Moyson
– veldwachter 1939 – 1974.

Ik heb het niet bewust meegemaakt want ik was een jaar eerder geboren boven de winkel van “Jef van Delhaize” in de *Kuipestraat* (Boechtstraat). Meise telde toen ongeveer 2.500 inwoners en was dus een kleine landelijke gemeente met zo maar liefst méér dan 50 “*staminees*” (herbergen).

Elke gemeente had zijn “*sjampetter*” afhankelijk van het aantal inwoners.

Hij was een “*aparte*” figuur maar dat had te maken met het uniform en de kepi dat toch ontzag inboezemde in het Meise van toen.

Hij was aanwezig op alle officiële plechtigheden, maandelijkse gemeenteraden, schepencolleges, huldigingen en men deed ook op hem beroep bij burenruzies en andere zaken vóór men naar de vrederechter trok.

Hij werd ook al eens geroepen bij een uit de hand gelopen ruzie in een van de talrijke cafés waar wel eens iemand te ver in het glas had gekeken.

Hij begeleidde dan sommigen veilig naar huis of als ze niet gewillig waren stopte hij ze in de “*gevangenis van Meise*”.

Later, als de auto in het straatbeeld verscheen moest hij soms PV opmaken voor verkeerd geparkeerde wagens alhoewel dit eerder de taak was van de gendarmerie.

Toen het aantal inwoners in Meise bleef groeien, vooral door de sociale woningbouw, werd er een tweede veldwachter aangesteld op 01.06.1971.

Gustaaf Verbruggen werd opgeleid door Frans Moyson die twee jaar later, na 35 jaar trouwe dienst, in 1974 op pensioen ging.

Veldwachter Verbruggen nam de plaats in van “*onze sjampetter*” maar eind 1978 bij de fusie van Meise-Wolvertem werd hij ingelijfd bij de politie. Onerbiedig kan men zeggen dat een stukje folklore verdween met de figuur van “*de sjampetter*”.

Verder terug in het verleden...

Jef Heyvaert vertelt ons in zijn mooi en rijkgevuuld boek “*Meise van oorsprong tot 1940*” dat er reeds vanaf het jaar 1800 een zekere veldwachter **Cools** in Nieuwenrode werd aangesteld door het gemeentebestuur van Meise.

Later volgde **J.B. Van der Trappen** hem op.

Opeenvolgend werden daarna in het kanton Grimbergen voor Meise, **Petrus Roscam** en **Ferdinand Vermoesen** aangesteld.

Later, na het overlijden van P. Roscam (1809), krijgt **Jan De Mayer** de voorkeur "omdat hij kan lezen en schrijven".

Daarna zullen ook nog **Thielemans Norbert**, **De Maeyer J.B.** en **Van der Trappen J.B.** veldwachter worden.

In 1820 werd J.B. Van der Trappen ontslagen en opgevolgd door **Th. Nommers**.

In 1827 overlijdt veldwachter J.B. De Maeyer en hij wordt opgevolgd door **W.J. Michiels** en **Judocus Van den Broeck**.

In 1830 zal baron Vanderlinden d'Hoogvorst het loon en de kleding bekostigen van veldwachters **Verbruggen Jan**, **Van Campenhout Judocus**, **Van Humbeek Joannes** en **Delem Martinus**. Zij worden ook zijn bos- en jachtwachters.

In 1858 worden Th. Nommers en Van den Broeck vervangen gezien hun ouderdom door twee hulpveldwachters met name **De Baerdemaecker L.** en **Verbruggen P.**, en dit op kosten van de baron.

Dan volgt de benoeming voor Meise, Rode en Limbos van **J.B. Jacobs** en voor Nieuwenrode van **J. Nommers**.

In 1869 wordt J.B. Jacobs opgevolgd door **Jean Van Humbeek** en later door **Gregoor Bogaerts**.

Volgen dan nog:

1903 tot 1939: **Laurent Krokaert**.

1939 tot 1974: **Joannes Frans Moyson**

1972 tot 1978: **Gustaaf Verbruggen** (die eind 1978 ingelijfd wordt bij de politie).

Gustaaf Verbruggen – veldwachter 1972 – 1978,
bij zijn aanstelling wordt hij door burgemeester Jules Van Campenhout gefeliciteerd
– foto 1972, voor het toenmalige gemeentehuis (nu de muzieacademie).

HET SCHOOLTJE VAN OPPEM

DE GESCHIEDENIS EN EVOLUTIE SINDS 1854 TOT VANDAAG

Geert Deblieck

*Impressie hoe het destijds oogde met de twee klaslokalen, één aan weerszijden van het hoofdgebouw
– tekening J. Begas 1990.*

Een stukje geschiedenis

Burgerlijk ressorteerde Oppem van oudsher onder Brussegem, terwijl de geestelijke zorg onder de voogdij viel van de omstreeks 1128 gestichte abdij van Grimbergen, met inspraak van Meise voor de kerk bediening.

Vanaf de 14de eeuw was Oppem trouwens ook belast met de bediening van Amelgem.

In 1826 werd Oppem erkend als zelfstandige kerkelijke parochie.

Van 1806 tot 1810 werd Oppem bij keizerlijk decreet van Napoleon een zelfstandige gemeente met eerst Jan Baptist Van Roy en later Guilielmus Sterckx (= de vader van kardinaal Sterckx) als 'meier', dus burgemeester. Deze laatste zou dat blijven tot aan zijn dood op 27.01.1819, hij werd op het kerkhof van Oppem begraven met een grafsteen aan de buitengevel van de Sint-Stephanuskerk.

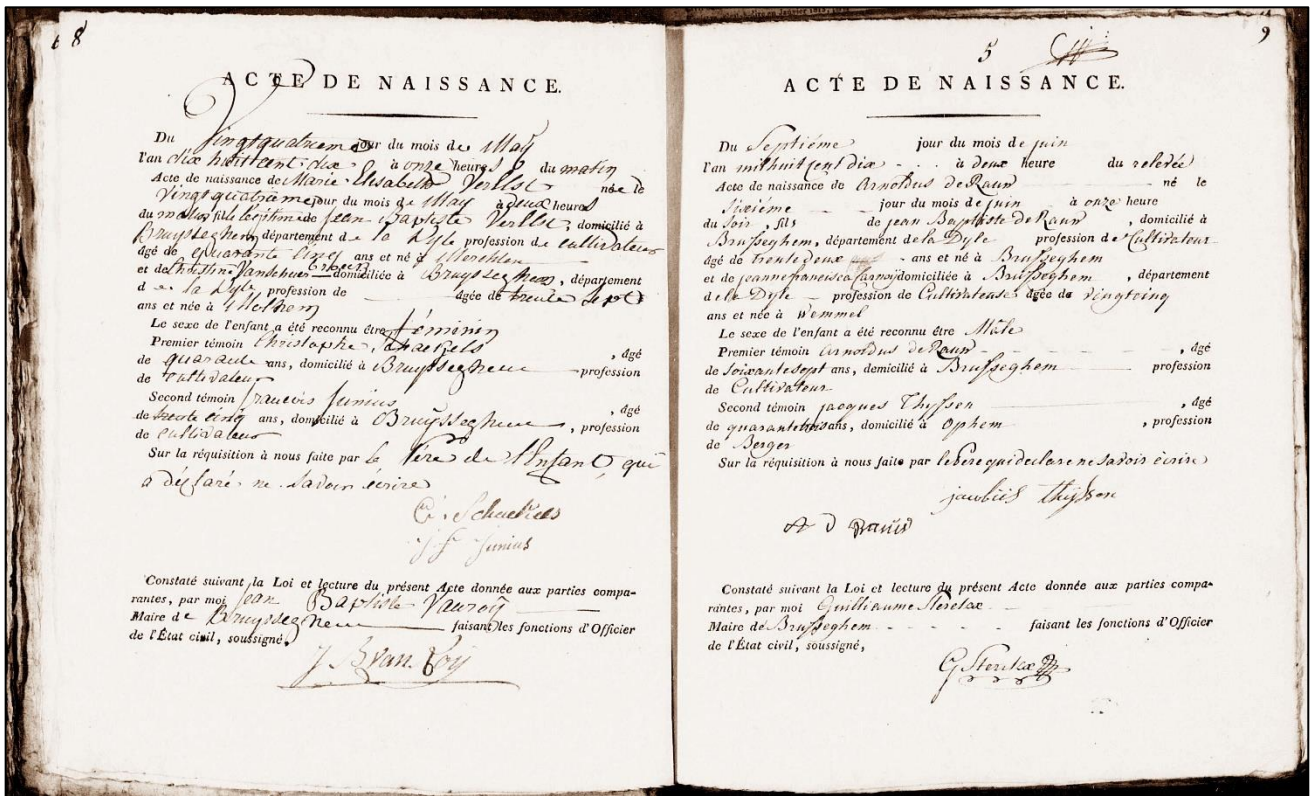
Na 1810 kwam Oppem opnieuw onder Brussegem.

De Belgische Revolutie van 1830 was een gewapende opstand tegen koning Willem I der Nederlanden, die tot afscheiding van de zuidelijke provincies leidde en daarna tot de onafhankelijkheid van België.

De nieuw opgestelde Belgische grondwet voorzag in een vrijheid van onderwijs, als reactie op de vroegere staatsinmengingen van het Nederlands bewind.

Tot dan toe was er hier te lande omzeggens geen sprake van lager onderwijs, buiten het betalend onderwijs in de steden dat alleen door begoeden kon veroorloofd worden.

Alle vormen van basisondericht aan kinderen waren privé-initiatieven, uitgaande van de plaatselijke pastoors, armendissen (vergelijkbaar met het hedendaagse OCMW), kloosters of van niet-gediplomeerde en veelal weinig geletterde leken. Bijvoorbeeld de plaatselijke koster die wat wilde bijverdienen of enkele voordelen in natura kreeg van de pastoor of de armendis.

De eerste akte die Guilielmus Sterckx tekende als burgemeester (rechterpagina, dd. 07.06.1810), zijn voorganger Jan Baptist Van Roy handtekende nog op de linkerpagina.

Een impressie van hoe een klaslokaaltje in het volksonderwijs er uitzag....

DÉPARTEMENT
DE LA DYLE.

EXTRAIT des Registres des Arrêts du Préfet
du département de la Dyle.

2e Division.

BRUXELLES, le 10 Décembre - 1806

N°. 2150.

LE PRÉFET,

*Nomination et personnel
des Marguilliers.*

Conformément à l'art. 3 de l'arrêté du
Gouvernement du 7 Thermidor an 11 sur l'ordonne-
ment des biens d'églises.

Nomme les sieurs Michel Verhaegen
Franciscus Hofmans, et Guillaume Sterckx
aux fonctions de Marguilliers de l'église de
la Communauté d'Oppem.

Expédition du présent sera dressée au maire
de la commune de Oppem chargé de lui en
transmettre de suite ampliation signée Chabon.

Pour expédition conforme

Le Secrétaire général de Préfecture
J. J. J.

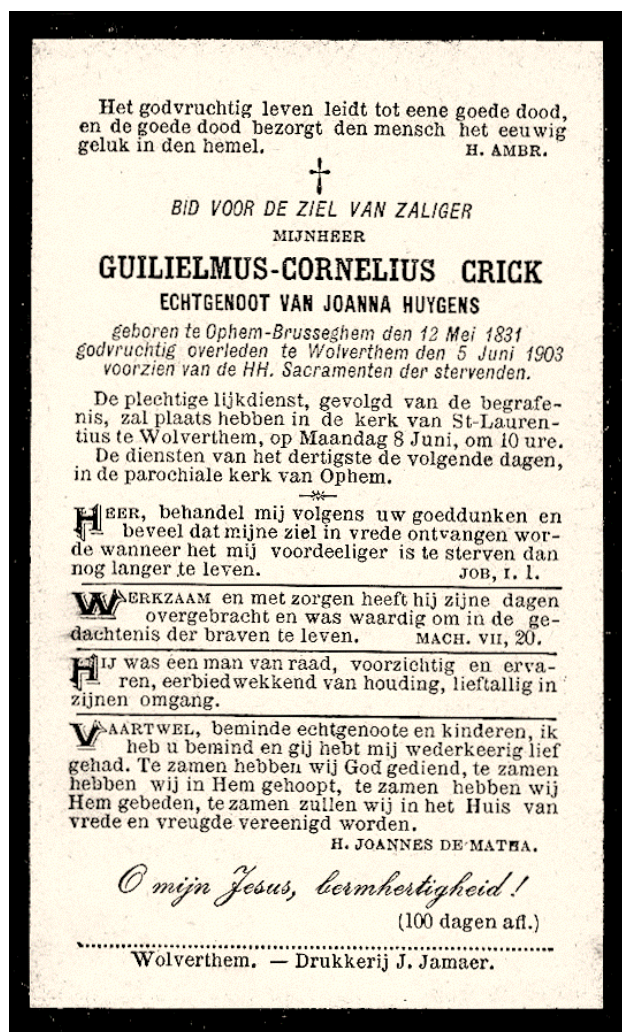
Aanstelling van Michaël Verhaegen, Franciscus Hofmans en Guillaume Sterckx
als kerkbewaarders te Oppem – 10.12.1806.

Ook weduwen en godsvruchtige jonge dochters, die vaak zelf amper konden lezen of schrijven, organiseerden in hun huis een volksschool om zo te kunnen overleven.

In het leerprogramma lag de nadruk vooral op het aanleren van de catechismus, van gebeden en religieuze gezangen, de letters van het alfabet,...

In 1842 werd in het Belgisch parlement een schoolwet gestemd, waarbij iedere gemeente verplicht werd een eigen lagere school te hebben. Daar moest ook godsdienstonderricht, onder controle van de kerkelijke overheid, worden gegeven.

Met deze schoolwet wilde men kosteloos onderricht invoeren als een recht voor iedereen en dus ook voor arme gezinnen en kwam er een einde aan de volksscholen.

Doodsprentje van Guilielmus Crick, 1903.

¹ Jan Baptist Crick (°10-09-1778 Oppem +27-12-1861 Oppem), tevens koster te Oppem, woonde nabij de kerk.

Waar nog geen lagere school bestond, werd ze dan opgericht, zodat het aantal inplantingspunten van lagere scholen fors toenam.

Dat er rond die tijd ook grotere gemeenten werden opgesplitst in kleinere gemeenten of dorpskernen een afzonderlijke gemeente werden, versterkte dit effect nog.

Heel wat van die schooltjes bestonden aanvankelijk slechts uit één of twee klassen, waar meerdere leeftijden bij elkaar zaten. Het systeem van "graadklassen" vindt daar zijn oorsprong.

De ouders moesten zelf hun kinderen laten inschrijven in de lagere school om in aanmerking te komen voor dit kosteloos onderwijs.

De meeste ouders konden noch lezen noch schrijven en dus duurde het lang vooraleer veralgemeend schoolonderricht ingang vond. Kinderarbeid was bovendien wijd verspreid, zodat een groot deel van de bevolking ongeletterd bleef. De leerplicht zelf is pas veel later in 1914 ontstaan.

Op de Brussegemse gemeenteraad van 05.11.1854 werd er beslist om de Oppemse volksschool van Joannes Baptista Crick op te doeken.

In het boek van Jan Willems (*Brussegem, 2003*) vinden we hierover deze originele tekst:

Den Gemeente raed van Brussegem, zitting vanden 5 November 1854.

Overwegende dat de school van J.B. Crick ¹ te Ophem opgehouden heeft geadopteerd te worden. Overwegende dat zijnen zoone Guilielmus Crick de nodige bekwaemheyt niet bezit om den post van onderwijzer naar behoren waer te nemen.

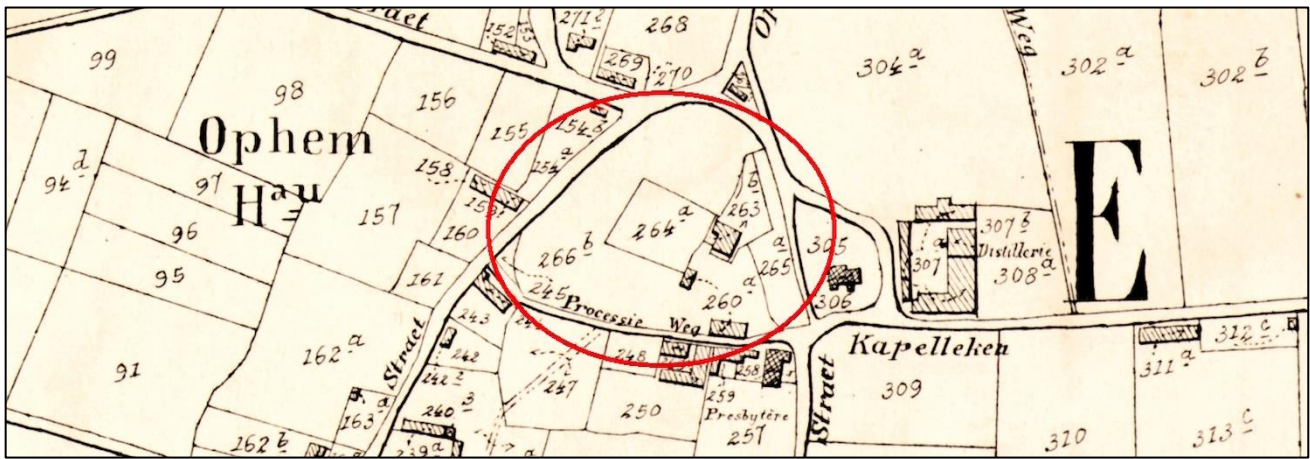
Overwegende dat de school van Ophem geen genoegzaam inkoomen opbrengt om het bestaan te geeven aen eenen onderwijzer uyt de normale school te kiezen.

Overwegende dat het gehucht Ophem slechts een kwartier uers verwijderd is vande gemeenteschool van Wolverthem en dat de wegen na toe in alle tijden goed is.

Vraegt de nodige bemachtiging om de gemeenteschool van Wolverthem te mogen adopteren om te dienen als gemeenteschool voor de arme kinderen van het gehucht Ophem.

Bij de gemeentelijke fusies van 1977 werd Oppem samen met het gehucht Amelgem overgeheveld van Brussegem naar de gemeente Meise.

Brussegem zelf werd op dat ogenblik bij Merchtem gevoegd.

De bouw en de evolutie van het schooltje van Oppem

In 1845 werd op het kadaster (ongeveer op de plaats van het huidige centrale gebouw) "*une nouvelle construction*" ingetekend op het eigendom van Ernestine Philippine Thérèse van der Gracht de Fretin (°04.05.1781 Huizingen +24.03.1861 Brussel), een ongehuwde aristocrate uit de notabele en adellijke Zuid-Nederlandse familie van der Gracht. Ze leefde als rentenierster in Mechelen en Wemmel, ze bezat heel wat eigendommen, niet alleen in onze streek.

Het nieuwe gebouw was destijds omgeven door een boomgaard evenals door een bestaand gebouw gelegen ten noordoosten, dat terzelfdertijd vergroot werd. De boomgaard was enorm: de achterkant reikte tot aan de huidige Strooistraat.

Ernestine Philippine Thérèse van der Gracht de Fretin woonde te Wemmel en gebruikte dit nieuwe pand als een buitenverblijf.

In de volksmond kreeg het de naam "*het kasteel*" maar eigenlijk was het gewoon een mooi en luxueus landhuis dat schril afstak tegen de omliggende, meestal nog lemen, boerderijen.

Het nieuwe gebouw lag vlakbij de Sint-Stephanuskerk van Oppem met daartussen ook de pastorie. Omwille van haar rijkdom en vrijgevigheid werd zij in de volksmond alsook in de overlevering, tot zelfs in diverse publicaties, onterecht "*barones*" genoemd.²

Onder meer door haar sociaal engagement wou Ernestine Philippine Thérèse van der Gracht de Fretin dat er in Oppem een meisjesschool zou komen.

VERWIJZING naer de KADASTRALE PLANS.	SOORT DER EIGENDOMMEN.	INHOUDSGROOTTE VAN IEDER PERCEEL.	KLASSERING.	BELASTBAAR INKOMEN van ieder PERCEEL.	
				Ongebouwd.	Gebouwd
Art. 710. — Vandergracht, Ernestina-Theresia-Philippina, rent., Mechelen.					
E 91	Land	72,00	1	51,84	
98	"	81,10	1	58,59	
101	"	3,96,50	1 2	256,71	
150	"	65,50	1 2	45,22	
151	Hof	6,90	2	4,97	
152	Huis	1,50	10	1,08	30,00
153	Weide	1,90	2	1,16	
155	"	17,40	1	15,83	
156	Land	25,70	2	15,68	
205	"	1,60,20	1	115,55	
219	Bosch	2,10	2	84	
247	Weide	25,00	2	15,25	
278	Land	2,58,90	1	186,40	
279	"	1,11,20	1 2	79,08	
280	Bosch	4,60	2	1,84	
337	Land	75,50	1	52,78	
359	"	51,40	1	37,00	
319	"	12,80	1 2	8,51	
151 ^a	"	11,10		6,77	
E 11	"	57,00	1	41,04	
37	"	42,10	2	25,68	
97	"	24,10	1	17,57	
103	"	77,50	1	55,66	
140	Boomgaard	1,38,50	2 3	98,34	
151 ^b	Huis	50	11	31	18,00
141 ^a	Land	1,55,80		109,13	
141 ^b	Huis	5,00	11	3,69	18,00
141 ^c	"	70	11	50	18,00
260 ^a	"	2,20	4	1,54	126,00
261 ^a	Hof	15,50		11,00	
265 ^a	Land	11,00	1 2	7,32	
266 ^a	Boomgaard	79,30	2	48,38	
159 ^a	Bosch	55,00	1	35,55	
86 ^a	Land	1,00,10	1	72,29	
				21,46,40	1480,61 210,00

Kadastrale percelen dd. 1850 op de Popp-kaart van Ernestine Philippine Thérèse van der Gracht de Fretin, artikel 710 (deze betreffen dus enkel Oppem en Brussegem).

² Schriftelijke bevestiging hiervan in het bezit van de auteur van dit artikel.

Ze sprak daarover via de echtgenoot van haar schoonzuster (Albertina Philippina Josepha de Pret Roose de Calesberg) de graaf Willem Bernard de Limburg Stirum aan.

De graaf voelde iets voor het project en ging daarover in Brussel op verkennend gesprek bij zijn kennis E.H. Kinet ³, hoofd van de Zusters van de Voorzienigheid en van de Ontvangenis met hun klooster te Champion nabij Namen, die hiermee al sinds 1843 volop ervaring hadden.

Hoofdgebouw van de zusters te Champion.

De overeenkomst die ze maakten hield in dat Ernestine Philippine Thérèse van der Gracht de Fretin naast het gebouw, ook een werkingskapitaal van 24.000 BEF zou ter beschikking stellen.

De E.H. Kinet en dus de zusters van Champion zouden zorgen voor de lessen en de logistiek.

Voor deze enorme weldaad kreeg Ernestine Philippine Thérèse van der Gracht de Fretin elk jaar 100 dankmissen aangeboden via E.H. Kinet.

Onderweg zijn er nog wat politieke strubbelingen geweest (*zie voorgeschiedenis*) in die mate dat Ernestine Philippine Thérèse van der Gracht de Fretin zelfs met haar plannen wou stoppen, doch door een extra financiële bijdrage van de graaf, zijn aandringen en die van E.H. Kinet, kwam de school toch op 04.10.1853 tot stand (volgens het kadaster werd de school voor het eerst in gebruik genomen in 1854).

De eerste zusters die op 04.10.1853 alles in gereedheid kwamen brengen waren Catharina

³ E.H. Kinet, in het burgerleven Jean Baptiste Victor Kinet (°30.02.1788 Namen +08.1859 Champion), priester sinds 23.05.1812.

Hij richtte in Champion, samen met Moeder Marie-Xavier, op 17.08.1836 het Instituut van de Zusters van de Voorzienigheid van de Onbevleete Ontvangenis op. Hij trok zich in 1852 terug in Champion met de titels van erekanunnik van de kathedraal van Namen en geheime kamerheer van Pius IX.

Schollen en Rosalina Govaerts, respectievelijk zuster Jean de la Croix (de briefschrijfster en waarschijnlijk de leidinggevende) en zuster Locadie.

Ze werden heel enthousiast ontvangen door de pastoor van Oppem E.H. Mathias Deckx ⁴. Hij stond er op om de mouwen van zijn soutane op te stropen om alles te helpen uitladen en te installeren, de stoelen ging hij ontlenen in zijn kerkje, want die ontbraken in het transport.

Eén van de zussen van kardinaal Sterckx kwam ook al snel een kijkje nemen, ze woonde immers op het groot hof Amelgem in Brussegem enkele boogscheuten verder. Ze bracht enkele zakken aardappelen en groenten mee voor de zusters en ze verzekerde hen van haar hulp in de toekomst.

Met de hulp van het klooster van de Zusters van de Voorzienigheid en van de Onbevleete Ontvangenis van Champion en Odis heb ik een volledige inventaris kunnen opstellen van alle zusters die in het schooltje van Oppem doorheen de jaren aan de slag geweest zijn.

Deze lijst ligt voor geïnteresseerden bij de auteur van dit artikel ter inzage.

Bij de start van het eerste schooljaar in 1854 was er slechts één enkele klas, maar de toeloop van jonge kinderen, ook uit naburige dorpen, was dermate groot dat een uitbreiding zich al snel opdrong.

Kardinaal Engelbertus Sterckx ⁵ ijverde voor een extra leslokaal zodat er uiteindelijk een klaslokaal aan beide zijden van het statige huis kwam te liggen, toen in het kadaster ingeschreven als een 'woonst met tuin', ter beschikking voor de oprichting van een meisjesschool.

De gebouwen ten noordoosten werden op dat eigenste moment gesloopt.

Het schooltje werd bezocht door jongens en meisjes die er aanvankelijk tot hun 12 jaar konden leren lezen, rekenen, huis te houden, kippen slachten,...

⁴ Mathias Deckx, °20.12.1800 Retie +23.11.1869 Oppem, er ook begraven, pastoor te Oppem van 23.03.1844 tot 23.11.1869.

⁵ Engelbertus Sterckx, °Groothof Amelgem 02.11.1792, gedoopt 03.11.1792 te Oppem Sint-Stephanus, +04.12.1867 Mechelen, woonde dan reeds in zijn buitenverblijf te Oppem, dat vandaag het Sterckxhof is.

J. M. J. Ophem 4, 8 br 1853

Ma chère Mère,

Nous sommes arrivés à Ophem
bien tranquillement, et sans bruit
ici personne ne s'occupe pour voir les
M^{rs} pas même les enfants; le D^{lle}
est partie depuis longtemps et on
ne sait quand elle reviendra, on
lui a demandé si elle ne reviendrait
pas lorsque les M^{rs} seront arrivés,
elle a répondu que non, que les
M^{rs} seraient toujours à lui demander
quelque chose, qu'elle n'avait rien
à donner et qu'elle ne voulait pas
se mêler de rien; ceci nous a été
dit par M^{re} la Cure, qui est chargé
d'occuper des M^{rs}, il ne veut débiter
toutes nos affaires il se travaille
just comme un ours en oratoire.

Les nos meubles sont arrivés, mais
bien abimés, vous diriez voir des vieux
meubles tellement les verres et la
coulent sont arrachés et effacés,
enfin grâces à Dieu ce pas ma bonne
Mère, la menuiserie dit qu'il rassem-
blera bien tout cela. Les meubles
de Chamet sont tous arrivés aussi, il

Eerste blad van de vier pagina's tellende brief geschreven door zuster Jean de la Croix op 04.10.1853 aan de kloosteroverste in Champion (de overige bladzijden zijn in het bezit van de auteur van dit artikel).

M

Madame la Comtesse Douairière de Maruix, née van der Gracht,
Madame la Vicomtesse Dubus de Giquies, née van der Gracht,
Monsieur le Baron et Madame la Baronne van der Gracht de
Fretin, Mademoiselle van der Gracht, Monsieur le Baron François
de Couue de Hollogne et Madame la Baronne François de Couue
de Hollogne, née van der Gracht, Monsieur le Comte et Madame la
Comtesse de Maruix, Monsieur le Comte et Madame la Comtesse
Abuédée de Maruix, Monsieur de Foestraets et Madame de Foestraets,
née de Maruix, Monsieur le Comte Charles de Maruix, Monsieur
le Baron Oous de Lovendegem et Madame la Baronne Oous de
Lovendegem, née de Maruix, Monsieur le Comte Victor de Maruix
et Mademoiselle Charlotte de Maruix ont la douleur de vous faire
part de la perte sensible qu'ils viennent d'éprouver en la personne de
leur Sœur et tante,

MADemoiselle ERNESTINE-PHILIPPINE-THERÈSE-GHISLAINE VAN DER GRACHT,

pieusement décédée à Bruxelles le 24 Mars 1861, à l'âge de 79 ans
et 10 mois, munie des Sacraments de Notre Mère la Sainte Eglise.

L'Inhumation aura lieu à Ophem le Mardi 26 Mars.

Le Service funèbre pour le repos de son âme sera célébré
en l'Eglise paroissiale de Saint-Joseph-ten-Woode le Mercredi 27 du
même mois, à onze heures.

Les Exequies auront lieu le Mercredi 10 Avril et jours
suivants, à dix heures et demie et à onze heures.

Ils la recommandent à vos pieux souvenirs.

Bruxelles, le 25 Mars 1861.

Sans réponse.

Later verminderde voor de jongens het aantal leerjaren tot de 3 kleuterklasjes en tot de eerste 2 leerjaren met doorstroming naar "betere scholen", voor de meisjes bleef alles echter bij het oude.

Veel later werden zelfs een 7de en 8ste leerjaar in het leven geroepen om de goede leerlingen zo lang mogelijk aan de school te kunnen binden.

Na het overlijden van Ernestine Philippine Thérèse van der Gracht de Fretin op 24.03.1861, ging het schoolgebouw bij testament naar haar jongere zus Marie Antoinette Caroline van der Gracht de Fretin (tweede huwelijk met Leonard Pierre Joseph Du Bus de Gisignies) die het onmiddellijk per openbare verkoop van de hand deed op 14.10.1861.

Het klooster van de Zusters van de Voorzienigheid en van de Onbevleete Ontvangenis Champion deed een bod bij monde van de graaf van Limburg Stirum die voor hen bemiddelde en voor hen ten slotte een beding van aanwas sloot met enkele zusters van Champion voor een prijs van 6.462 BEF. Deze som betaalde hij dan ook voor hen uit eigen zak.

Op het kadaster vinden we de kadastrale registratie in 1863 in eigendom van zuster Rose Eleonore en medegenoten Zusters van de Voorzienigheid en van de Onbevleete Ontvangenis in Champion.

Op 10.02.1923 werd de school uiteindelijk eigendom van de zusters van de Voorzienigheid en van de Onbevleete Ontvangenis, ze hadden hiervoor op 24.12.1922 de "VZW Zusters van de Voorzienigheid en van de Onbevleete Ontvangenis" (ondernemingsnummer 0410.442.830), opgericht.

Volgens de kadastrale mutatieschetsen van 1925 ten slotte werd het geheel nogmaals vergroot en muteerde het van 'huis' naar 'huis en school'. Hoewel er sprake is van een vergroting werd op dat ogenblik een volledig nieuw volume ingetekend waarbij mogelijk het bestaande volume werd geïntegreerd.

In de loop van de 20ste eeuw volgden nog diverse uitbreidingen veelal onder architect Etienne Wijns.

Tijdens de moeilijke jaren van WO1 waren alleen de zusters Saint Luc en Maria Rosa actief in het schooltje.

Bidprentje van zuster Thecla, hoofdzuster van het schooltje vanaf 1867.

Herinneringshandwerk van het schooltje van Oppem uit 1913 door Paulina Josephina ("Finke") Hermans (°20.02.1901 Oppem).

Een klasfoto uit mei 1923. Franciscus Ludovicus Albertus (Frans) Van Roy staat links als zeeman (zijn 1ste communie-pakje); hij is spijtig genoeg de enige die ik na veel opzoekingswerk een naam kon geven – bron originele foto: de familie Van Roy.

Zuster
Marie Raymonde
(Julia Gonzail),
van 1932 tot 1939
actief in het schooltje
van Oppem,
foto en bidprentje
– bron: Champion
(fotograaf Samuel Polak uit
Brussel).

Fiat! Oui Père, que Votre Volonté soit faite.

A LA PIEUSE ET SAINTE MÉMOIRE

de

Sœur **MARIE-RAYMONDE**

Julia GONZAIL

PROFESSE PERPÉTUELLE

née à Rulles le 17 juillet 1899 et décédée
à Woluwe-Saint-Lambert le 28 juillet 1947,
munie des Secours de Notre Mère la Sainte Eglise.

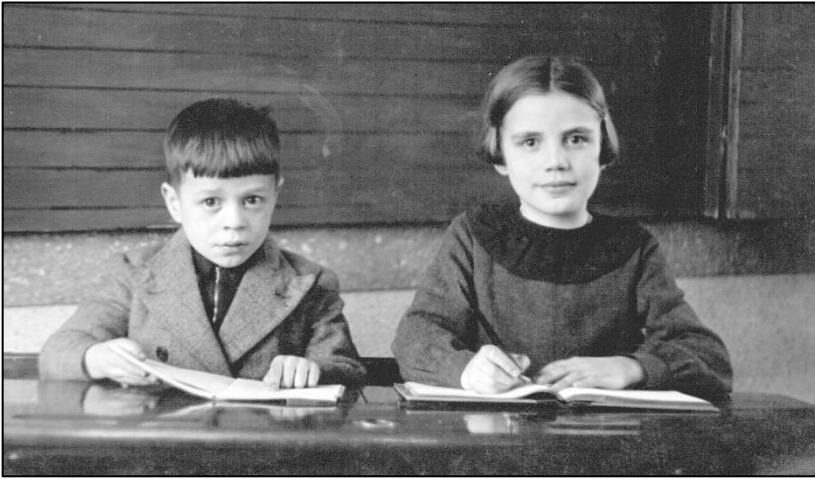
J'ai consommé l'œuvre que Vous m'avez
donnée à faire, Seigneur, et je viens à Vous.
(Joa XVII-4-11)

Seigneur, je ne sais si Vous êtes content
de moi; et je reconnais même que Vous
avez bien des sujets de ne l'être pas. Mais
pour moi, mon Dieu, je dois confesser à
votre gloire, que je suis contente de Vous.
(Bourdaloue)

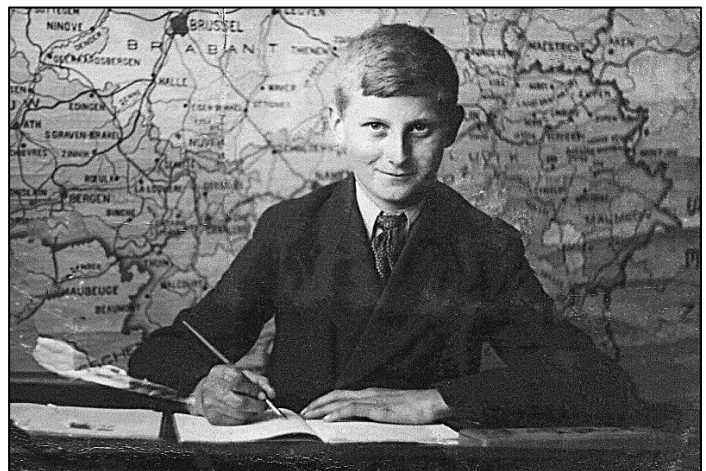
Chères consœurs, merci, vous m'avez
édifiée par votre grande charité à mon
égard pendant ma maladie; vous m'avez
fait apprécier et comprendre davantage les
beautés de la vie religieuse. Il est bon et
suaive de vivre unies entre consœurs

Doux Cœur de Jésus, j'ai confiance en vous. (300 j.)
Doux Cœur de Marie, soyez mon salut. (300 j.)
Jésus, Marie, Joseph. (7 ans.)

Imp. P. Van Craenenbroeck, Woluwe.

*Henri Gustaaf en Marie Verhaegen
van Felix Maria Verhaegen -
Stephanie De Sadeleer
– foto 1937.*

*Lodewijk Josephus Leemans
op de schoolbanken in z'n laatste jaar
– foto 1937.*

*1940 – klasfoto met zuster Regine (“masseur Rezien”), Maria Eugenia Renard in het burgerleven.
Merk op dat de meeste kinderen zonder hun schoenen in de klas zitten. Driekwart van de namen van
deze kinderen op deze foto zijn gekend bij de auteur – bron originele foto: José Larivière.*

In 1938 wou de gemeentelijke overheid van Brussegem een deel van de eigendom onteigenen voor de aanleg van de Nieuwelaan (de latere Kardinaal Sterckxlaan).

Na heel wat gelobby werden de gemeentelijke plannen ingeperkt en moest er slechts een kleine strook onteigend worden.

Als compromis kreeg het schooltje 12.000 BEF gemeentelijke toelage voor de bouw van een extra-klaslokaal.

Zuster Fernanda
(Maria Augusta Vangelder)
– foto circa 1935.

En dan kwam WO2...

Tijdens WO2 waren het spannende tijden in het schooltje van Oppem.

De vier (één meer dan gebruikelijk) aanwezige zusters waren:

- o Maria Augusta Vangelder, alias zuster Fernanda, als kleuterzuster,
- o Maria Eugenia Renard, alias zuster Regine, voor het 1ste, 2de en 3de leerjaar,
- o zuster Marie Marcelin voor het 4de, 5de en 6de leerjaar tot 1943, na 1943 kwam zuster Maria Bernadette in dezelfde rol,
- o en tot slot: zuster Nathalie van het Heilig Hart als moeder overste.

De zusters van de Voorzienigheid en de Onbevleete Ontvangenis, met hoofdklooster in Champion bij Namen, waren sinds de negentiende eeuw ook als

bewaaksters actief in nagenoeg alle vrouwengevangenis in België.

Tijdens de oorlogsjaren ontwikkelden zich daardoor nog andere connecties, zoals ook met leden van “De Zwarte Hand” (een verzetsbeweging die voornamelijk in Klein-Brabant en de Rupelstreek actief was). Met hen waren er binnen en buiten de gevangenis nauwe contacten.

Zuster Fernanda (Maria Augusta Vangelder, °16.04.1913 Molenstede + 1996) van het schooltje van Oppem was met haar broer Emiel ook betrokken bij de activiteiten van die verzetsorganisatie. Emiel dook er meermaals onder samen met Staf en Louis Vivijs.

De pamfletten van De Zwarte Hand waren in het Vlaams opgesteld, de vier Oppemse zusters vertaalden die pamfletten, stuurden ze naar het hoofdklooster in Champion om te drukken en dan te verspreiden via hun netwerk.

Citaat uit “Onder Duitse Knoet” door Staf Vivys (1985):

De Oppemse moeder-overste, een rijzige en bedachtzame vrouw, had ons wel tot voorzichtigheid aangemaand, maar ook de verzekering gegeven dat wij, in geval van gevaar, bij haar terecht konden.

« De passende nonnenkleden liggen klaar. Niemand zal op de idee komen jullie in dit Oppemse vrouwenklooster te zoeken » had zij met een speelse glimlach gezegd.

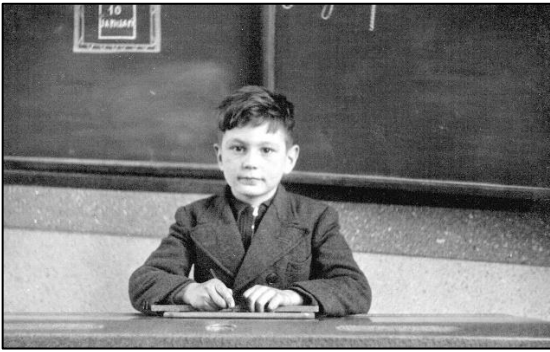
Op 27.10.1941 hadden de Duitsers 109 leden van De Zwarte Hand (allemaal mannen) gevangen genomen en eerst ondergebracht in Breendonk, dan in de gevangenis in de Begijnenstraat te Antwerpen voor enkele maanden om dan overgebracht te worden naar de vrouwen gevangenis van Vorst/Sint-Gillis.⁶

Zodoende konden de zusters de gevangenen nog wat berichten van en naar het thuisfront smokkelen, hen wat sigaretten of wat eten toe stoppen in afwachting van hun deportatie naar Duitse kampen waar de ellende en de ontbering voor hen pas goed begon.

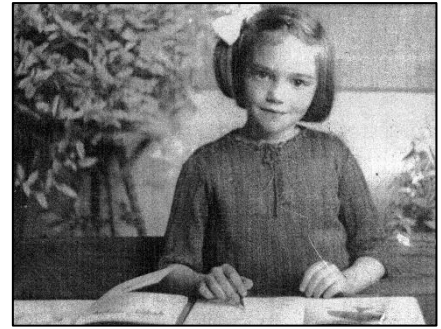
⁶ Emiel Frans Vangelder (°11.04.1922 Willebroek +27.11.1944 Gross-Rosen). Hij, Staf en Louis Vivys werden op 27.11.1941 door de Duitsers gearresteerd. Emiel stierf van ontbering op 27.11.1944 in het concentratiekamp van Gross-Rosen, tot groot verdriet van zijn zus in Oppem.

Bronnen en lectuur voor dit gedeelte “Het verzet van De Zwarte Hand”, 2019; “De Zwarte Hand”, 1993 en “Onder Duitse Knoet”, 1985. Een meer gedetailleerd gevangenisparkeers van Emiel ligt voor geïnteresseerden bij de auteur van dit artikel ter inzage.

De naoorlogse periode

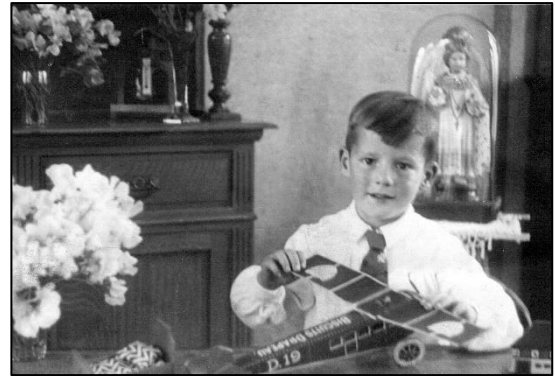
*Maria Joanna
Stallaert
– foto 1941.*

*Henrikus Stephanus (Rie) Verhaegen
– foto 10.01.1942.*

*Jeannine Englebert Van den Broeck, 1ste leerjaar
– foto 1947-48 (fotograaf A. Briffaerts Schaarbeek).*

*Leon Jozef De Smedt, 1ste leerjaar
– foto 1947-48 (fotograaf A. Briffaerts Schaarbeek).*

*Nelly Celina Potloot,
1ste leerjaar
– foto 1952
(fotograaf
A. Briffaerts Schaarbeek).*

*Hilda Louisa (links)
en Monique Josée
Biesemans
– foto 1954
(fotograaf
A. Briffaerts Schaarbeek).*

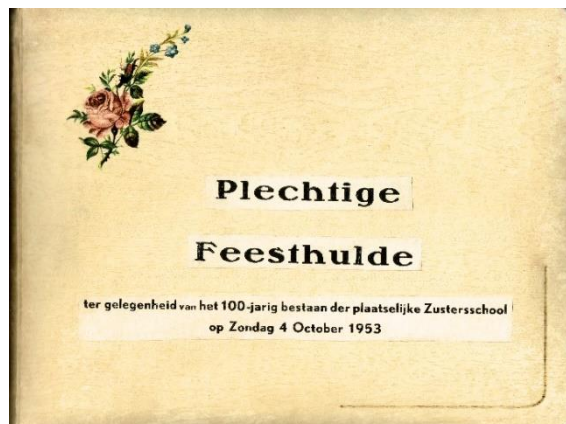
*Joanna Josée Hermans, 2de leerjaar
– foto 1954 (fotograaf A. Briffaerts Schaarbeek).*

*Willy Alfons en Karel Clementina
Gilbert ("Gilbert") Verbesselt
– foto 1954 (fotograaf A. Briffaerts Schaarbeek).*

Op zondag 04.10.1953 was er de plechtige feesthulde voor het 100-jarig bestaan van het schooltje van Oppem.

Het werd een groot dorpsfeest met een stoet waar alle kinderen verkleed in meeliepen en die het ganse dorp rondging.

Tevens zal, zowel door het gemeentebestuur als door de bevolking, een geschenk van blijvende waarde worden aangeboden!

Hier werd gedacht aan een **prachtig glasraam** dat in het hoogkoor van het alom bewonderde kerkje te Oppem zou worden geplaatst.

Daarvoor wordt tevens op uw geldelijke steun gerekend!

De jonge Gentse glazenier Guido DE GRAEVE die onlangs bekroond werd met een eerste nationale prijs en vereerd met 'n opdracht voor een UNO-gebouw in Reme, zou met de uitvoering van één of meerdere ramen, al naar gelang uw steun, worden belast.

Inwoners van Brabant en Brussegem en in het bijzonder van Oppem, Vijlst, Linhout en Hamelgem: Oud-leerlingen der Oppemse Zusterschool: gedenkt uw jeugd! GEEFT MILD en maakt van het kerkje van Oppem, Gode ter ere, een parel die niet alleen schittert voor Brussegem en Brabant, maar voor gans het land!

Viert mee met ons en wenst weldra, zoals honderd jaar geleden werd gedaan, de Zusters der Voorzienigheid van harte welkom!

*Oppem : maak u kant en klaar!
Jubel lijk voor honderd jaar!*

HET FEESTCOMITÉ.

Drukk. A. Van Praet, Melse. — Tel. 59.10.94.

*Plechtige feesthulde
100-jarig bestaan,
v.l.n.r.:
Godelieve Rosalia
Hermans (met schort),
Louisa Maria Stallaert
(linkse nonnetje),
Suzanne Francine
Joanna (Suzy) Van Roy
(rechtse nonnetje),...
— foto 04.10.1953.*

*Plechtige feesthulde
100-jarig bestaan:
Franciscus Ludovicus
Albertus "Frans" Van
Roy (als bestuurder van
de tractor en op de kar
er achter: Francisca
Lucia Stuyck als oude
vrouw en Ludovicus
"Louis" Van Lint als
leraar).
Als toeschouwers een
uitgelaten menigte op
de hoek van de
Pastoriestraat en de
Oppemkerkstraat
— foto 04.10.1953.*

Joannes Isidorius Julia (Jan) Van Malderen spreekt de notabelen toe. We herkennen op de eerste rij burgemeester Gustave Marie Gabriel (Gustaaf) De Keersmaecker, daarnaast zuster Maria Gerarda, die een oorkonde in ontvangst mocht nemen. De twee Witheren zijn de pastoor van Oppem Albert Jan Victor Saerens en de abt Van Heesch van de abdij van Grimbergen, Maria Eugenia Renard, zuster Regine "masseurke" eveneens met een oorkonde en daarnaast Frans Josef De Smet, de deken van Londerzeel. Ze werden omringd door vele zusters van hun genootschap uit Champion en zo goed als alle Oppemse inwoners – foto's 04.10.1953.

Zuster Lutgarde van de eucharistie – foto 1954, bron originele foto: Champion.

Op 01.09.1960 meldde Marie-Louise Gombeer, alias Juffrouw Aerts, met een aanbevelingsbrief van zuster Ursula, schoolhoofd van Diest, in de hand, zich aan in het schooltje van Oppem en werd er verwezen naar pastoor Albert Jan Victor Saerens, tevens het schoolhoofd.

Hij nam haar onmiddellijk in dienst.

Ze kreeg meteen vijf gemengde studiejaren toegewezen om les aan te geven en werd tegelijkertijd schoolhoofd van de ganse school (dus ook de kleuterklassen).

Zij behield deze functie tot 1984.

Gezien de kerkelijke overheden doordacht met hun financiële middelen omgingen, werd omstreeks 1962 de enorme boomgaard die bij de school hoorde (ongeveer 0,5 ha), door de zusters van de Voorzienigheid en van de Onbevleete Ontvangenis te gelde gemaakt door verkoop aan architect Etienne Wijns uit Wolvertem, die deze nadien verkavelde in een 7-tal bouwpercelen.

Op bevel van de gemeentelijke overheid Brussegem, werd in 1962 de sluiting van het schooltje van Oppem bevolen, waarna alle werk werd overgelaten aan leken en het schooltje even onder gemeentelijk bestuur kwam.

Deze gemeentelijke brief tot sluiting, kon de auteur nog niet te pakken krijgen, deels te wijten aan de huidige verbouwingen aan de gemeentelijke archieven, maar de opgelegde sluiting staat als dusdanig beschreven in de notulen van de algemene vergadering van de congregatie van de zusters van de Voorzienigheid en van de Onbevleete Ontvangenis.⁷

De zusters besluiten zich neer te leggen bij de gemeentelijke beslissing en die te aanvaarden, ook al omdat de twee overblijvende zusters nog slechts 6 leerlingen hadden op dat ogenblik!

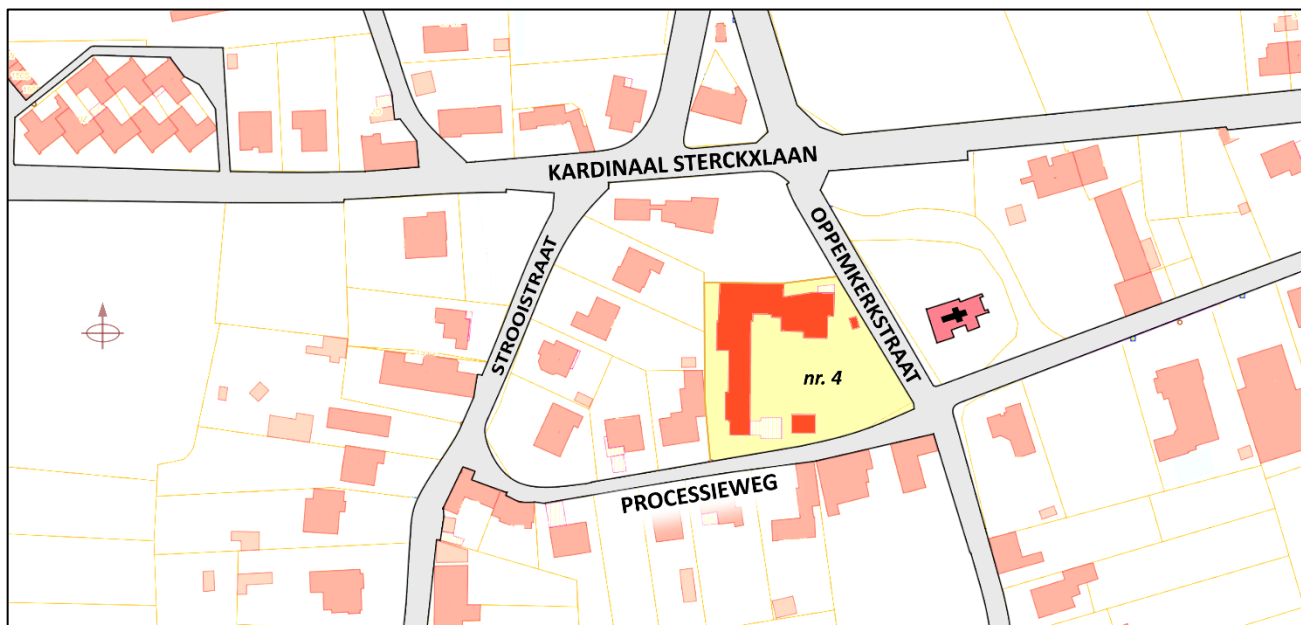
Enkele leraressen uit die periode, in willekeurige volgorde, zijn: mevr. Vande Voorde, Maria Cammaert, Margiet Cammaert (elkaars zuster en uit Brussegem), mevr. Van Royen, Chris Spinnael-Vierendeel.

Marie-Louise Gombeer, « juffrouw Aerts », 4de en 5de leerjaar, met de kerk in de achtergrond, namen onvolledig – foto 1960, bron originele foto: Marie-Louise Gombeer.

⁷ Citaat: “Procès verbal de la séance du Conseil général des Soeurs de la Providence et de l’Immaculée Conception du 10 avril 1963, cahier n° 12 Oppem: Vu la situation de cette maison, nous nous voyons obligés de

demander la fermeture de cette maison”, voor akkoord getekend door zuster Marie-Louise, secretaris, en de generaal-overste Mère Julia Maria.

Oppem, met het schooltje op Processieweg 4 – op basis van de kadasterkaart 2023.

In 1976 namen de Broeders van Oostakker het schooltje van Oppem over van de gemeente en fuseerden het met het Sint-Donatusinstituut in Merchtem. Het schooltje bleef echter relatief autonoom verder werken.

De gekende zuster Regine (*“masseur Rezien”* in het Oppems) ⁸ bleef er wonen tot 1979, de laatste zuster zou Oppem verlaten hebben in 1983.

*Maria Eugenia Renard, zuster Regine
– foto 1965 (uit een krantenartikel bij haar viering
van 55 jaar zuster en 42 jaar in het onderwijs).*

⁸ Zuster Regine werd in het burgerleven onwettig geboren als Maria Eugenia Lievesoons op 29.04.1896 te Halen met als moeder Maria Ludovica Clementina Lievesoons. Die huwde pas 11 jaar later op 17.11.1905 te Halen met Petrus Josephus Renard. In deze

Het Montessorionderwijs

Op maandag 02.09.1985 startte in het schooltje van Oppem het Montessorionderwijs onder leiding van directeur Paul Gillis (die er vanaf 1983 deeltijds les gaf aan de tweedegraadsklas, hij was tevens ook directeur van het Sint-Donatusinstituut in Merchtem).

Op 01.10.1985 waren er reeds 45 kleuters en 54 lagere schoolkinderen.

Op 01.09.1988 koppelt het schooltje van Oppem zich volledig los van het Sint-Donatusinstituut Merchtem. Op dat ogenblik waren er in totaal 133 leerlingen, net boven de limiet om de verzelfstandiging te kunnen bewerkstelligen.

De inrichtende macht wordt de *VZW Comité Broederscholen Oostakker* met als voorzitter Omer Dobbelaere.

Op 24.10.1990 schenkt de VZW van de zusters van de Voorzienigheid en van de Onbevleete Ontvangenis (BE 0410.442.830), de resterende eigendom aan de hiertoe opgerichte *“VZW ‘t Schooltje van Oppem”* (BE 0443.082.934) met als voorzitter Johan Reygaerts.

huwelijksakte werd Maria Eugenia erkend en wijzigde dus haar naam in Maria Eugenia Renard. Ze heeft in het schooltje van Oppem les gegeven en gewerkt van 1923 tot 1979 en overleed vredig op 06.12.1989.

Ondertekening van de schenkingsakte door Johan Reygaerts (rechts, voorzitter) en Theo Van Sull (midden, ondervoorzitter) – foto 24.10.1990 bij notaris Louis De Coster te Schaarbeek.

Koningin Paola bezoekt het schooltje van Oppem, zij wordt ontvangen door (v.l.n.r.) directeur Paul Gillis, ondervoorzitter Theo Van Sull (handschuddend) en rechts voorzitter Johan Reygaerts, minister Luc Van den Bossche kijkt vanop de achtergrond toe – foto 18.09.1998.

Het aantal leerlingen bedraagt op dat ogenblik 161! De huidige noordvleugel werd gebouwd naar een ontwerp van 1996 van de hand van architect Etienne Wijns (Wolvertem).

En nu?

Schoolhoofd: Aafke De Leeuw;

Leerlingen in juni 2023: 226, waarvan

- 120 jongens en 106 meisjes;
- 94 kleuters en 132 in de lagere school;

Leerkrachten: 22, waarvan

- 2 leraars (*voltijds*);
- 20 leraressen (*voltijdse, halftijdse en deeltijdse*);

Administratieve medewerkers: 3;

“Bij-springers” à la Chris Spinael: zeer afwisselend, men werkt met heel veel vrijwilligers;

Opzichters: 2 (*via Infano*);

Andere: te veel om op te noemen: vrijwilligers om in de klassen te ondersteunen, voor toezicht, voor de tuin, voor klusjes, poetspersoneel, ...

Meer info op: <https://schooltjevanoppem.be/>

Een hele reeks klasfoto's van het schooltje van Oppem kunt u in detail bekijken op mijn Facebook-pagina « **ERFGOED OPPEM** » : klik even op...
<https://www.facebook.com/media/set/?set=oa.646315813893381&type=3>

Bronnen:

- *Vrije kleuter- en lagere meisjesschool | Inventaris Onroerend Erfgoed.*
- *Zusters van Champion, brief uit 1853, een onvolledige lijst ingezette zusters, aangevuld met hulp van Odis, Kadoc, Leuven.*
- *Paul Gillis, Het spreekt vanzelf, 1995.*
- *Jan Willems, Brussegem, 2003.*
- *Eigen archief en genealogische opzoeken.*

Ik heb getracht zo veel mogelijk kinderen en leerkrachten te identificeren op die klasfoto's, dank voor alle Oppemse hulp die ik hierbij kreeg.

Dank ook aan alle betrokkenen om hun fotomateriaal beschikbaar te stellen.

BIJLAGE: Hieronder heeft **Erik Olbrechts**, Oppemenaar en gepensioneerd schooldirecteur, op mijn verzoek een bijdrage gemaakt over het Montessori-onderwijs:

Montessorionderwijs is een methode voor basis- en voortgezet onderwijs volgens de grondslagen van Maria Montessori (°31.08.1870 Chiaravalle +06.05.1952 Noordwijk, Italiaanse arts en pedagoge).

Uitgangspunt is dat een kind een natuurlijke, noodzakelijke drang tot zelfontwikkeling heeft. De kern ervan wordt samengevat in de uitspraak: "*Leer mij het zelf te doen*" en verwijst naar het opvoeden tot zelfstandige kinderen.

Opvoeding en onderwijs moeten onderkennen wat de behoeften van een kind op een gegeven moment zijn en daarop inspelen door de juiste omgeving en materialen te bieden. De kinderen werken op eigen tempo en niveau in gemengde leefgroepen : *onderbouw* (kleuters), *middenbouw* (klas 1-2-3) en *bovenbouw* (klas 4-5-6).

De leerlingen werken individueel of in kleine groepjes aan materiaal dat zij zelf aan het begin van de dag gekozen hebben. Dat materiaal is oorspronkelijk door Maria Montessori ontworpen.

De leerkracht observeert de activiteiten van kinderen, om erachter te komen waar zij behoefte aan hebben, en reikt dan materiaal aan om in die behoefte te voorzien.

Langzaam maar zeker groeide het leerlingenaantal in het schooltje van Oppem, omwille van het specifieke opvoedingsproject vonden heel wat kinderen van de “betere burgerij” en van bekende personen de weg naar Oppem. Dat betekende meteen ook dat veel kinderen uit Oppem niet meer naar 't Schooltje gingen en uitweken naar scholen in Wolvertem en Meise. Meer leerlingen betekent ook dat er meer lokalen nodig zijn, de huidige noordvleugel werd gebouwd naar een ontwerp van 1996 van de hand van de Wolvertemse architect Etienne Wijns.

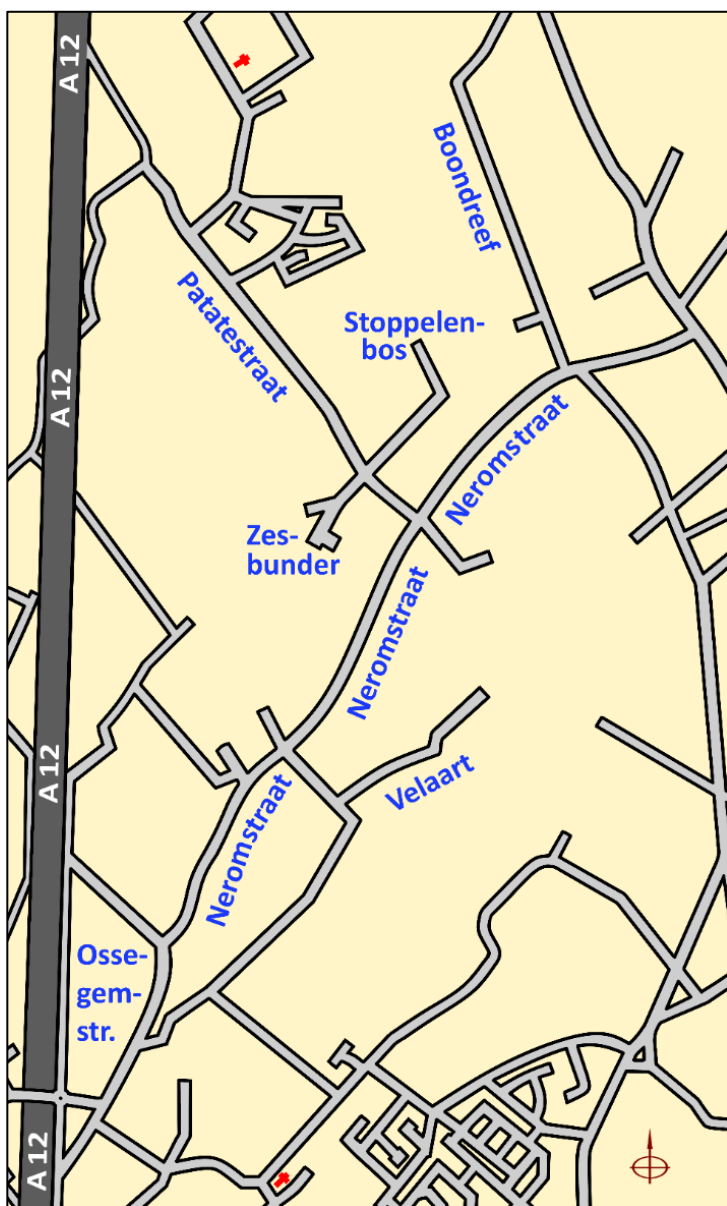
De school kreeg een soliede reputatie, maar botste qua infrastructuur al gauw op haar grenzen: de mogelijkheden om uit te breiden zijn quasi onbestaande. Door de opeenvolgende wijzigingen in de wetgeving rond inschrijvingen was men genoodzaakt om de capaciteit te beperken, dat leidde dan weer tot het kamperen voor de schoolpoort om de laatste resterende plaatsen te kunnen opvullen.

Recent werd de parameter "afstand tot de school" zeer belangrijk voor een eventuele inschrijving in het basisonderwijs, het lokale karakter van de school werd daardoor versterkt. Door de invoering van een digitaal aanmeldingssysteem is het in 2023 in Oppem, net zoals in de rest van Vlaanderen, gedaan met kamperen, maar toch blijven er, omwille van de capaciteitsbeperking, nog altijd kinderen op de wachtlijst staan...

BIJNAMEN IN WOLVERTEM – DEEL NEROM

Marc Gillisjans

In vorige nummers ¹ werden al de bijnamen uit enkele deelgebieden van de vroegere gemeente Wolvertem opgelijst, voorafgegaan door een begeleidende tekst. In dit nummer nemen we Nerom onder de loep.

Boondreef en Stoppelenbos

P. Jozef Van Crombruggen (x Elisabeth Kerremans)	Paipkën
Maria Van den Boek (x Pierre Van der Beken), <i>café</i>	De Doenkër Wolèk
Emiel Wijns en zonen Toon, Frans, Fons en Jean	Va Geburkës
Jozef De Keersmaecker (x Rozalia Cleymans)	Dën Bing va Klaiëmans
Jan Raimond Robyns	Waizjës
Jozef August Van Aken (x Marie Fr. Leemans)	Gust va Sussën Dekkër [<i>alias</i> Guskë Pit ?]
August De Smedt	Gust van den Bakkër

¹ Imde in Berla nr. 147, april 2023, blz. 38-43; Meuzegem en Neerpoorten in Berla nr. 148, juni 2023, blz. 32-35; Westrode en Boskant in Berla nr. 149, september 2023, blz. 36-42.

Velaart [voorheen: Velaert]

Maria Josephina Vrijders (x Jozef Wijns)	Finë va Vraiëdërs <i>alias</i> Mankë Finnë
Jozef Wijns, caféhouder	Lange Zjèf
Joseph Uyttendaele (x Maria S. Van Camp Schriek)	Boer va Kamp (en de Voskës)
Albert D. Van Campenhout (zoon van Karel)	Bèirë van de Sjampèttër
[... Van Campenhout?]	[Jan van Dooës?]

Ossegemstraat [voorheen: Ossestraat en Steenweg op Londerzeel]

(De huizen over de A12 ter hoogte van de Hoogstraat, rechts: onpare nummers)

– De eerste reeks van zes namen bewoonden een inham (Steenweg op Londerzeel) van Meise in Wolvertem.–

	Jan Baptist Cranshof (x M. A. Parijs)	Jean va Paraiskës
	Louis Parys, <i>onderwijzer</i>	Paraiskën
3	Albert Van Humbeek	Bèirë van Toonës
	Albert Emiel Van Doorslaer	Bèirë van d'n Olander
7	Emiel en Jan Van Campenhout (zonen van Jan Frans)	Mil en Jan va Soeës (Soekën)
9	Jozef Van den Broeck	Zjèf en Ida va Moilës
1	Robert Van Humbeek (zoon van Jan Frans)	Robèir van de Wuttë van Toonës
3	Ivo Van Gijseghem	Ievookën
	Frans Van Campenhout-De Boeck, <i>metser en caféhouder</i>	De Kartën
	– een man uit Nederland –	D'n Olander
11	Liza Cloots	Liza van 't Winkëlken
	Pieter Jan Van Aken (x Elisabeth Cloots)	Pieë(kën) Boiks <i>alias</i> Pieëken <i>alias</i> Dikke Piëe
	Frans Van Aken (vader van Pieëken Boiks)	Sussën Dekkër
13	Achilles De Bondt	Achiel van de Kaiffee (<i>wegens koffiekranjsjes</i>)
15	Pieter Jan (Janko) De Donder-Cloots, <i>metser</i>	Kloppër
19	Emiel K. De Wit, <i>smid</i> (x Maria De Hondt)	Kwispël
	Maria D. De Hondt	Marja va Koetër
21	Juliana De Valck (x A. René De Wit, <i>smid</i>)	Julienne van 't smis

Ossegemstraat [voorheen: Ossestraat en Steenweg op Londerzeel]

(De huizen over de A12 ter hoogte van de Hoogstraat, links: pare nummers)

– De eerste reeks van zeven namen bewoonden een inham (Steenweg op Londerzeel) van Meise in Wolvertem.–

2	Jan Denis De Smedt (x J. M. Cockaert).	Jan va Kokaaët
4	Jan Baptist De Smedt (x M. Ph. De Valck)	Dën Drooër
6	Arnoldus Callaerts	Nolln
	...	De Floeiët
	Edward De Maeyer	Waër van dën Buskop
	Jules L. De Smedt	Zjul van Drooër
	Karel Bogaerts	Sjaëlë va Finë
2	Frans Van Hemelrijck	Frans va Roemës
	Roger Huysmans x Joanna Van Hemelrijck, <i>boer</i>	Roger va Roemës
4	I. Albert Van Aken, <i>werkman</i>	Bèirë va Raiëkë Pieë
6	Rik Snyers, <i>tramman</i>	Bètlës
8	Maurice Van Malderen	Maurice va Faiënës
	Pieter Jan Van der Veken (x P. Van Gyseghem)	Zjang van de Faiënn
10	J. Emiel Van der Veken	De Geilën
12	Ferdinand Peremans (x Elisabeth De Maeyer)	Fernand en Liza va Peirëman

Winkel en herberg "in de Wandeling", Neromstraat 35 – foto jaren 1940.

Zesbunder

Juul Van Hemelrijck	Zjul va Schree
[Albert Frans en Ludovica Jozefa Van Campenhout?]	[Va Këppës?]

Neromstraat

(Beginnend aan de grens met Nieuwenrode: de huizen rechts)

	Jan Spinael en zijn halfbroer Jef Bogaerts, <i>caféhouders</i>	Spie van de Roefël
58	Renaat Jozef Verbesselt	Rënee van den Bakkër
56	Frans Jozef De Nuyter	Dën Tip
52	Frans en Maria Cleymans (x Albert De Boeck)	Pittëkës
50	Frans Jan Van den Brande - Sprimont	Soeëkën van 'n Oek <i>alias</i> Frans van Eivërans
40	Maria Verlinden (x Lodewijk De Wit)	Marieken va Zottën Dooër
	Lodewijk Isidoor De Wit	Zottën Dooër
	Frans Isidoor Meert	Mijëkkën
38	Karel Frans Guldickx	Blaks(kën)
32	Paulina Verbesselt	Pollin va Paaëkës
28	Maria Cath. Van Roy (x Pieter Van Campenhout)	Marie va Stroeikës
	Pieter Jan Van Campenhout	Pieë va Zjaëtër <i>alias</i> va Stroeikës
	Lea Van Campenhout	Lea va Stroeikës
26	P. Albert Bogemans, <i>schrijnwerker</i>	Bèirën van' Dong
20	Jan en Pauline Verbesselt	Jan en Polin va Paaëkës

18	M. J. Henrica Van Humbeeck, <i>café en kruidenier</i>	Arjettèkèn van de Kaitsër
	A. Frans Van Humbeeck	Frans van 't Bazarkèn
	Annie Mertens	Soeièkërmoeiës
	Karel Gaston Huysmans	Ston van de Koiln <i>alias</i> De Minister
16?	Elisabeth en Jozef Moerenhout, <i>boeren</i>	Liza en Jef va Klooneës
14?	Achilles De Bondt	Achiel de Kiekëpolier
12	Alfons Jozef Van Mol	Fons va Mollë(kë)s
10	Jean Baptist Moerenhout	Kondoorës <i>alias</i> Kollodoorës
	Jozef Moerenhout	Jef va Kloon
8	Francisca Van den Bloock (x Hendrik Van Schel)	Suskaë (van) Blook(ës)
	Hendrik Frans Van Schel	Rik van Blookës
6	Frans Alfons Huysmans (x Maria Doms)	Rosse Koilën
	Maria Angelica Doms	Lik Berlijn <i>alias</i> Lik va Giel'n <i>alias</i> Lik va Coillës
4	Frans Van den Brande, <i>landbouwer, burgemeester</i>	Boer va Vreugtës
2	Frans Verbesselt	De Mus

Waarschijnlijk ook nog ene Jan Wijns (°1878) gezeid "Max", Louis Wijns gezeid "Kloos" en een zekere Thielemans gezeid "Den Engel"; in 1918 allen door veldwachter Karel Van Campenhout in een P.V. geciteerd.

Neromstraat

(Beginnend aan de grens met Nieuwenrode: de huizen links)

	Louis Van den Bossche	Dën Boemër
59	Domien Moerenhout	Dookèn va Kloon
	Maria Josephina De Wit (x Domien Moerenhout)	Finnë va Pol de Wit
55	[Joanna Van Elewijck (x Thielemans Georges) ?]	[Nettë va Pieëtërs?]
53	Frans Van Campenhout (x Hortence van Lint)	Frans va Maanës
49	François Robijns	Swaaj va Reekës
51	Jan August Verbelen (° Londerzeel), <i>vrachtvoerder</i>	Gust va Stoffël
47	Emile Cleymans (x Maria Verbesselt)	Mienën de Vloomaaëkër
45	Ludovica Van Veer (x P. J. Van den Broeck), <i>sporthuis</i>	Wis Broek
43	Jan Thielemans (x Rosalie De Wit)	Kiek
	Maurice Thielemans	Mieëstër Kiek
41	Jozef Thielemans, <i>kippenboer, café Vierhoek</i>	Zjèf va Kiek
	– de gebuur van Kiek –	Fillëkë Wèss
	[Jozef De Wit?]	[Zjèf va Pietë?]
39	Jan Frans Verdoodt	Zjang va Warduuës
37	Maria Ludovica Goossens	Marie Lowis va Sookës
	...	Stainkèn
35	Jan Frans Van den Brande (x Clementina Van Campenhout)	Zjang va Vreugtës <i>alias</i> Zjang van 'n Oek
	Clementina Van Campenhout	Tante Mans
	Karel Van den Brande (zoon van Jan Frans), <i>herberg en winkel</i>	Sjaëln van 'n Oek
	Maria Christina Van Mol (x Karel Van den Brande)	Stinnë Mol
33	Frans L. Gillis	De Wuttë va Maanës
31	Petrus Van Aken	Raiëkë Pieë
	Jan Frans De Vil	Frans va Krollës
27	Jan Frans Van Campenhout, <i>varkensslachter en boer</i>	Sus va Mienën
25	Jozef en Pieter Jan De Keersmaecker (beide ongehuwd)	Zjèf en Zjang va Kèizës
29	Victor Amerijckx (x Josephine Buelens)	Victor van Bullës
29	Victor Gillisjans	Fiktoors
23	Jan Baptist Van Campenhout (x Aline Huysmans)	Tist Krol (Krollenbol)

23	Aline A. Huysmans	Linnë van Tist Krol
21	Petrus Albert Goossens	Bèirèkën va Koillèkës <i>alias</i> Klaan Bèirèkën
19	Benedictus Van Veer (x A. C. De Groof)	Nooë Groovës
17	Gustaaf Leo Jozef Vrijders	Jef va Sooëkes
13	Roger Van Buggenhout	Rogee Taxi
	Maria Joanna Goossens	Nettë va Coillèkës
11	Karel Frans Van den Brande (x Maria Van Mol)	Chaalë van Vreugtës
	Maria Christina Van Mol	Stiennë Mol
7	René Huysmans, <i>plaatslager</i>	Rënee van de Koilln
5	Jan Baptist Van Campenhout (x Josephine Mertens)	Zjang va Mienë
	Josephine C. Mertens	Finnë va Mettës
3	Joanna Wijns	Nettë Klaaës

Patatestraat

(De huizen tussen de Neromstraat en Zesbunder - Stoppelenbos)

1	Louis Alfons Robyns (x Caroline Cleymans)	Bëzèkën
	Caroline Francine Cleymans	Fransin va Rangskës
2	Pieter Jan Kamiel Janssens	Milord va Jansës
3	Maria Sophia Van Campenhout (x Karel Robyns)	Mienèkën
3	[Karel Theofiel Robyns?]	[Filèkë Waisj <i>alias</i> De Gouverneur?]
4	Jacobus Cools	De King
5	[Emiel Corneel Van Campenhout?]	[Mienën va Zjaëtër?]

Foto
circa
1988

KAN IEMAND HELPEN ?

We kennen nog een aantal bijnamen uit dit gebied, maar we missen er soms gegevens rond...

Kan iemand Berla contacteren met wat extra informatie?

- **Soeë van Robains ?** – *Frans Van Campenhout? Op het einde van de Neromstraat?*
- **Lowieke de schievë nek?** – *Een boswachter, nogal simpel.*

Indien U kan helpen, dan graag een mailtje naar erfgoedberla@live.com of een telefoontje naar onze voorzitter op het nr. 0478.63.55.30 – alle aanvullingen verzamelen we in een globaal artikel na het afronden van de hele reeks...

– met hartelijke dank bij voorbaat!

HET KLOKKENPATRIMONIUM VAN SINT-LAURENTIUS IN WOLVERTEM

*Jef L. Teugels
Jos Vrancken
Werner Wouters*

Dit verslag past in een poging om het klokkenbestand in Vlaanderen in kaart te brengen. Omdat de laatste algemene inventaris dateert van 1918 leek het ons een goed initiatief om de bestaande informatie te actualiseren, vooral omdat over de jongste jaren de functie van heel wat kerken, en dus ook van hun klokken, wijzigt.

De kerk van sint-Laurentius in het centrum van Wolvertem.

De voorgeschiedenis

Veel informatie over het vroegere klokkenbestand in de toren hebben we niet gevonden. Wel wordt vermeld ¹ dat in 1578 de klokken van de toren werden opgeëist door de Brusselaars. Eén dezer klokken was MARIA uit 1352.

Op het einde van de Grote Oorlog was er groot gevaar dat de Duitse bezetter de torenklokken zou aanslaan. Daarom vroeg de toenmalige aartsbisschop kardinaal Mercier aan zijn parochiepastoors om een inventaris te maken van de klokken in de torens waarvoor zij verantwoordelijkheid droegen. In een prachtig handschrift ² verwijst pastoor H. Finoulst op 20.02.1918 naar drie klokken.

We selecteren hieruit het meest essentiële.

- (1) De oudste met 65 cm diameter en een gewicht rond de 85 kg heeft toon fa. Ze dateert van 1300 en wordt gebruikt voor het angelus. Omdat ze nu nog in de toren hangt bespreken we ze verder in detail.
- (2) ONZE-LIEVE-VROUW. Ook deze klok hangt nog in de toren en wordt verderop besproken.
- (3) LAURENTIUS. Klok van 1727 ponden, diameter 114 cm en toon fa. Naast een afbeelding van de patroonheilige zijn de versieringen dezelfde als op de tweede klok.

¹ M. Slachmuylders, “De klokken van Wolvertem en het dorp Lembeke”, Berla nr. 110, december 2016, blz. 26-27.

² https://search.arch.be/nl/zoeken-naar-archieven/zoekresultaat/inventaris/rabscan/eadid/BE-A0550_722813_803360_DUT

Tijdens de Tweede Wereldoorlog werd echter wel overgegaan tot het opeisen van de torenklokken. Dank zij de inzet van de kerkelijke overheid werden wel enkele beperkingen opgelegd. Zo moest in elke toren minstens één klok blijven hangen. Torens met maar één klok en beiaarden moesten onaangeroerd blijven. Tenslotte moesten historische klokken van vóór 1700 gespaard blijven. Wel werden bij deze opeising van de klokken foto's gemaakt die later werden opgeslagen in het Rijksarchief.

De eerste klok uit het pastoorsverslag werd dus behouden omwille van haar ouderdom.

De twee andere klokken waren zusterklokken, klokken die gelijktijdig werden gegoten.

Op 21.06.1943 werd LAURENTIUS, de grootste van de twee, door de Duitse bezetter uit de toren gehaald. KIK/IRPA #19807 geeft twee afbeeldingen van deze klok.

De decoraties zijn dezelfde als die op de klok ONZE-LIEVE-VROUW en worden dus verderop in detail besproken.

KIK/IRPA 19807 (geheel en detail).

De huidige toestand

De rijkdom aan klokken in de kerk is gewoonweg verrassend. We beginnen met de oudste.

1. DE ANGELUSKLOK

Deze eenvoudige klok is voor zover wij tot nu toe ervaren hebben, de oudst gedateerde klok in het Brabantse. Bovenaan de schouder draagt ze tussen twee paren sierringen de enigmatische tekst:

« IAI : ADON : ADIES : APRIES : MEDEMISIELE * DE : MONTIGNI : M : CCC : * † ».

Het teken « * » staat hier voor een opstaande lelie. Het fraaie kruisje « † » op het einde van de zin staat voor een leliekruis. Onderaan de lip van de klok, waar wel wat kwetsuren te zien zijn, staat nog een sierring.

De klok in haar geheel.

Een deel van de tekst op deze Montigny-klok

Laat ons de moeilijke tekst even verduidelijken.

ADON – adonner, betekent de « *toewijding* » en « *toewijden* »;

ADIES – is afgeleid van *adire*, « *waarschuwen* »;

APRIES – verwijst naar « *à prier* », bidden.

Na elkaar geeft dit voor de klok de volgende plausibele vertaling : « *Ik heb de opdracht te waarschuwen voor het gebed* ».

Dan lezen we:

MEDEMISIELE – het correcte Oud-Frans voor *Mademoiselle*³ en dat gewoon betekent Mejjuffrouw van Montigny, of beter nog de Jonkvrouw de Montigny. Zij zou dan de schenkster zijn van de klok. Dit wordt beaamd door een verwijzing in een lokale bron⁴, waar gesuggereerd wordt dat de klok na de Franse Omwenteling vanuit een Waals dorp in Wolvertem is terecht gekomen.

Is er dan geen verwijzing naar een mogelijke gieter? Het dateren van een klok is maar in de loop van de 14de eeuw in zwang geraakt. Het vermelden van een gieter is zelfs nog van een latere periode. Toch hadden gieters een eigen manier om hun klokken te “tekenen”. Op de schouder van de klok, boven de letter A in het eerste woord IAI van de kloktekst, staat een rond embleempje met daarbinnen een klein klokje. Spijtig genoeg is deze “handtekening” iets te vaag om een gok te wagen naar een mogelijke gieter, zeker als die naar alle waarschijnlijkheid ergens in Frankrijk werkzaam was.

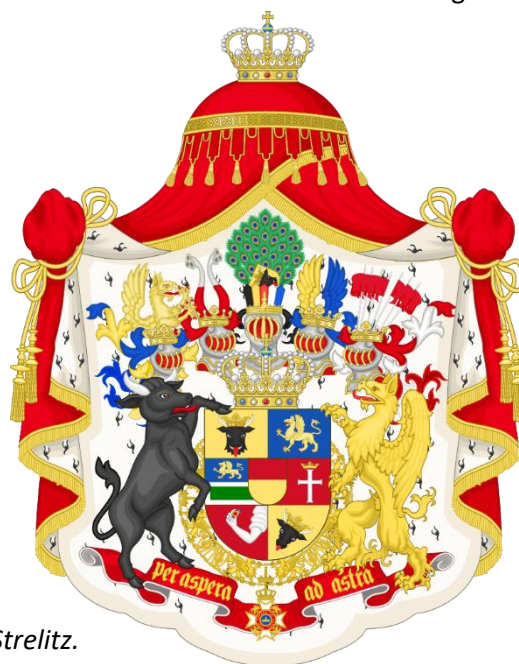
2. ONZE-LIEVE VROUW

Deze schitterende klok is een pareltje van vakmanschap.

Vlak onder de schouder is een mooie sierband aangebracht met musicerende putti. Tussen paren drievoudige gietringen is de volgende tekst aangebracht: « *(handje) ANDREAS VANDEN GHEYN ME FUDIT LOVANII ANNO 1821.* » Deze tekst wordt gevolgd door een fraaie sierband die gevormd wordt door liggende krullen in S-vorm die afgewisseld worden door zonnetjes. Hieronder staan maar eventjes vier wapenschilden en een mooie afbeelding van Onze-Lieve-Vrouw die vanop haar linkerarm het kind Jezus toont terwijl ze een scepter draagt in de rechterhand. Als tekst volgt dan in drie lijnen: « *(handje) MARREINE: S:A:S:R: MADAME THERESE LA PRINCESSE DE LA TOUR ET TASSIS, NÉE DUCHESSE DE MECHELENBOURG // STRELITZ, REPRESENTÉE PAR MADAME LA BARONNE DIERT DE KERWERVE NÉE OSY. // PARREIN ÉMANUEL CONST: PREMIER GUISLAIN BARON VANDERLINDEN D’HOOGHVORST CONSERVATEUR DES EAUX ET FORRETS.* » Hieronder volgt een indrukwekkende reeks van zeven gietringen boven de slagring en dan nog eens drie op de lip.

We doen nu een poging om de vier wapenschilden te bespreken. Ze verwijzen alle naar een naam of titel op de klok. We beginnen met het grootste en belangrijkste.

Onder een keurvorstenkroon staan tussen twee achteropkijkende leeuwen als schilddragers twee ovale wapens. Op de afbeelding ziet men dat het linkse schild is gevierendeeld met een klauwende leeuw in de kwartieren 2 en 3 en een wachttoren in de andere kwartieren. Op het schild zelf is een hartschild te zien waarin we een das herkennen. Het schild komt overeen met het rechterschild op het familiewapen van *Thurn und Taxis*⁵.

Het wapen van Mecklenbourg-Strelitz.

³ E. Van Loon – Van de Moosdijk, “*Goet ende wael gheraect*”, Nijmegen University Press, 2004.

⁴ J. Van den Brande, “*Sterven en begraven worden in Wolvertem*”, Berla nr. 134, juli 2020, blz 20-49.

⁵ https://nl.wikipedia.org/wiki/Thurn_und_Taxis#/media/Bestand:Thurn_und_Taxis_Wappen.jpg

De wapenschilden van Turn en Tassis en van Mecklenbourg-Strelitz op de klok.

Het schild aan de rechterkant heeft zes stukken.

In de rechterboven- en linkerbenedenhoek staat een gekroonde dierenkop met keel tong op een gouden achtergrond. In de linkerbovenhoek en op rechterzijde staat een wandelende gouden leeuw op azuur. In de rechterbenedenhoek vinden we op keel een gebogen arm van zilver die een gouden ring draagt.

Op de linkerkzijde prijkt op keel een met goud gekroond zilver kruis.

Tenslotte is er het doorsneden hartschild, bovenaan van keel, onderaan van goud. Dit indrukwekkend schild behoort aan het *Groothertogdom Mecklenbourg - Strelitz*⁶.

Het wapen van *Osy de Zegwaart*.

Het wapen van *Diert de Kerkwerve*.

Het tweede schild wordt gedragen door twee leeuwen onder een baronnenkroon.

Het behoort aan de familie *Osy de Zegwaart*. Op zilver staat een boom van sinopel die beschermd wordt door twee paarden die met hun poten tegen de boom aanleunen.

Een derde schild wordt gedragen door twee gevleugelde adelaars onder een baronnenkroon en bevat een dubbelkoppige gevleugelde adelaar van zilver op keel. Dit laatste beeld staat ook in de vlaggen die door de dragers worden vastgehouden. Het wapen zelf behoort aan de familie *Diert de Kerkwerve* (op de klok is een "k" vergeten in dit laatste woord.)

⁶ https://nl.wikipedia.org/wiki/Groothertogdom_Mecklenburg-Schwerin#/media/Bestand:Coat_of_Arms_of_the_Grand_Duchy_of_Mecklenburg_-_Schwerin.svg

We sluiten twee gekleurde versies van deze wapens in ter verduidelijking:

Links:
het wapen van
Osy de Zegwaart.⁷

Rechts:
het wapen van
Diert de Kerkwerve.⁸

Tenslotte bespreken we het vierde schild dat verwijst naar een lokale grootheid.

Onder een baronnenkroon dragen twee leeuwen een doorsneden schild, onderaan van keel en bovenaan met drie hamers (op zilver?). Dit schild behoort aan baron *Vanderlinden d'Hooghvorst* die op het ogenblik van het gieten burgemeester was van zowel Meise als Wolverteem.

Het wapen van Vanderlinden d'Hooghvorst.

Onze-Lieve-Vrouw.

3. LAURENTIUS

De klok met dezelfde naam die in 1943 geroofd was, werd al in 1948, snel na de Tweede Wereldoorlog, vervangen.

Tussen twee gietringen staat: « **MIJN NAAM IS LAURENTIUS** ».

Hierna volgt een sierband die bestaat uit guirlandes afgewisseld met kwastjes.

Op één flank prijkt een gekruisigde Christus, een veel voorkomende afbeelding op klokken van de gieterij Sergeys. Boven de slagring staan twee gietringen waaronder: « *(bloempje)* **IK VERVANG EEN ZUSTERKLOK GEROOFD OP 23 JUNI 1943 EN NU VERKONDIG IK AAN WOLVERTEM DE VREDE DANK AAN DE GIFTEN DER PAROCHIANEN** », dan weer een gietring en hieronder: « **EN DE ZORGEN VAN Z E H FRANS CORLUY PASTOOR JUBILARIS A D MCMXLVIII PETER HEER NOTARIS JOZ DE SMEDT METER MEVR DOCTER VAN DEN BRUEL (bloempje)** », gevolgd door twee gietringen.

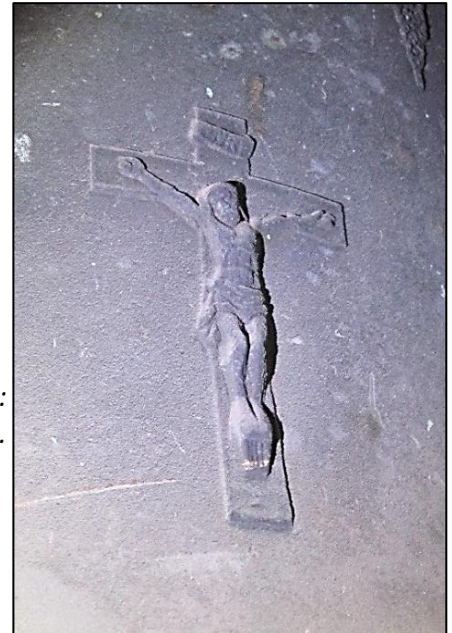
Op de lip van de klok vinden we nog eens drie gietringen en daarboven: « **ME FUDIT FR SERGEYS LOVANII** ».

⁷ <https://man8rove.com/fr/blason/6cyg424-osy-de-zegwaart>

⁸ <https://nl.wikipedia.org/wiki/Diert>

Links:
de Laurentiusklok
in haar geheel.

Rechts:
de gekruisigde Christus.

4. DE SACRISTIEKLOK

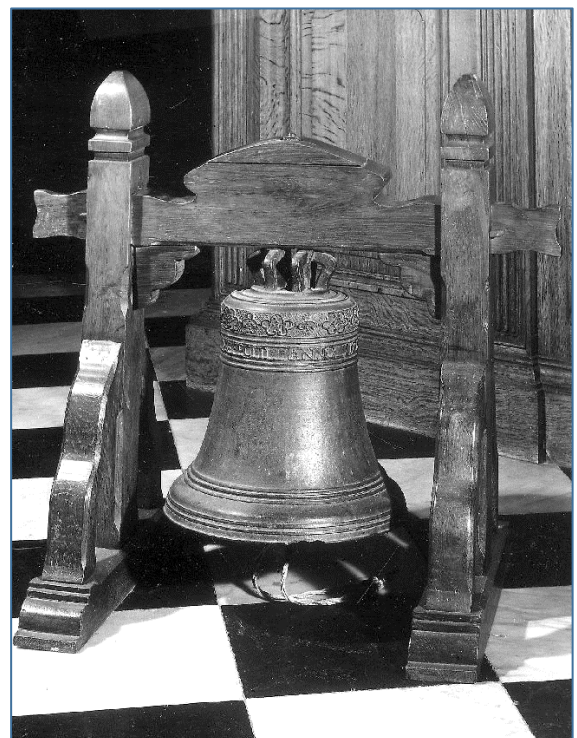
In het koor van de kerk hangt een fraaie klok in een prachtige houten drager. Oorspronkelijk hing deze klok in de Boskapel van Imde.

Bovenaan de schouder is tussen twee gietringen een sierband aangebracht die bestaat uit hele en halve roosjes op een geruite achtergrond. Hieronder vinden we dan tussen twee paren sierringen de tekst:

« IACQVE BERTOVT MEFECIT ANNO J74J »⁹.

De Bertoutklok in haar ophanging.

KIK/IRPA # 19809.

KIK/IRPA # 19809 toont een foto van de klok, genomen in 1975, toen die al dienst deed als sacristieklok van de Sint-Laurentiuskerk.

⁹ <https://www.bloggen.be/erfgoedimde/archief.php?ID=2512443>

Op een flank onderaan de klok staat een klein embleem dat spijtig genoeg al wat vervaagd is maar toch herkenbaar is als het wapenschild van Turn & Tassis ¹⁰, de schenkers van de Boskapel en de klok. Voor een beschrijving van het wapenschild verwijzen we naar het schild op de Onze-Lieve-Vrouw-klok hierboven. Tijdens de Franse Overheersing werd de klok verborgen door drossaard Van Cauwelaert. Nadien werd ze in 1811 door de familie aan de deken van Wolvertem teruggegeven.

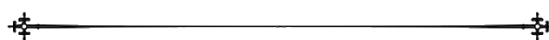
Links:
de schouder van
de Bertoutklok.

Rechts:
het wapenschild
van Turn & Tassis.

Technische gegevens:

LOCATIE	NAAM	GIETER	JAAR	HOOG	DIA	LIP	TOON	GEW
WOLVERTEM St. Laurentius	sacristieklok	Bertout	1741	34	37.5	2.6	F	40
	Angelus	?	1300	54	64	4.5	F	85
	O.-L.-Vrouw	VD Gheyn	1821	74	96	7.0	AIS	575
	Laurentius	Sergeys	1948	82	114.5	8.3	F	918

En tenslotte: bovenop de vroegere pastorie, gebouw dat nu dienst doet voor het OCMW, staat een dakruiter met een klok. Deze was echter voor ons onbereikbaar. Ook is er geen verbinding meer met het gebouw binnenin zodat ook geen klankopname kon gemaakt worden.

Het klokkentorentje
op de vroegere pastorie.

[19.07.2023]

Bedanking: we willen ook graag onze gidsen, René Snyers en Jan Lagae, hartelijk danken.

¹⁰ G. De Bondt, "De boskapel te Imde-Wolvertem", ESDB, 1999, blz. 457-472.

ECCLESIA MÖSENGHEM

Willem A. De Ridder

De oudste sporen van de **KERK VAN MEUZEGEM** gaan terug tot het begin van de 9de eeuw.

De eerste geschreven documenten over het bestaan van de kerk dateren van 1112.

In de loop van de eeuwen werden meermaals aanpassingen en uitbreidingen aangebracht aan het oude "hofkerkje", maar pas midden 19de eeuw kwam het huidige gebouw er te staan...

De kerk van Meuzegem, met op vooraan op de kerkdries een mechanische aardappel-rooimachine bediend door boer Louis De Coninck (°Zemst 1894) – foto 1942/1943. (© RdC – inkleuring WDR 2022)

Een dozijn jaar geleden, bij de viering van ons 900-jarig bestaan, was tijdsgebrek de enige boosdoener om ons oud kerkgebouw in de schijnwerpers te plaatsen.

Helaas is dat tijdsgebrek nog steeds aanwezig.

De plannen van de oude en nieuwe kerk, de afbraak, de nieuwe bouwstenen, de recuperatie van de oude materialen... alle nodige info ligt in het *Provinciaal Archief van Brabant*, archief "Spaak".

Jacques Louis Charles Spaak (°Brussel 17.01.1804) was de toegewezen architect die de opdracht aanvaardde.

In 1849 stelde de kerkfabriek vast dat ze de kosten om het kerkgebouw te onderhouden, niet meer kon dekken met de opbrengsten van haar elf landerijen en riep de hulp in van het Wolvertemse gemeentebestuur en het aartsbisdom Mechelen. Zij stuurden aan op renovatie van het gebouw want "...de stenen vielen gewoon uit de muren...".

Uiteindelijk werd wegens financiële reden besloten om het gebouw af te breken, de bruikbare materialen te verkopen of te hergebruiken en een nieuw gebouw op te richten.

In samenspraak met architect Spaak, het bisdom, de pastoor en het schepencollege werd tot driemaal toe een bestek opgemaakt en subsidies aangevraagd.

Het bestek van 19.926 franken hield een verkoop in van materialen voor 2.080 franken.

De gemeentelijke en provinciale bijdrage plus het hergebruik van materialen werd op 7.035 frank geschat.

De weldoeners, aangebracht door de pastoor de Pauw, legden 10.831 franken op tafel.

Het merendeel van deze som werd ingebracht door de gefortuneerde dame Maria Theresia Pésé, (*kleindochter van een grootpachter die uit Nattenhaasdonk naar het Merchtemse "Hof ten Anker" uitgeweken was*). Zij was de tweede echtgenote van de in 1858 overleden Egidius Stuckens, eigenaar van de O.L.V.-hoeve.

Bij de definitieve afrekening was het eindbedrag reeds opgelopen tot 21.985 frank en diende er nog 3.059 frank bijgepast worden.

De gemeente zette hiervoor een constructie op, om gedurende enkele jaren met één procent de gemeentebelasting te verhogen.

En plots ging het vlug.

In maart 1860 werd een aanbesteding uitgeschreven en een maand later reeds uitgevoerd.

In enkele maanden tijd werd de kerk ontmanteld, uitgezonderd de toren en twee pilaren, die nadien verticaal werden gehalveerd en als steunbeer in de nieuwe muur werden ingewerkt.

Zandstenen en schaliën werden verkapt en ijzerwerk van erosie ontdaan.

Alle voorwerpen (*reliëken / grafgiften / sieraden*) van overledenen, begraven onder de vloerfunderingen, werden persoonlijk aan de pastoor afgegeven.

Intussen werd steenbakker Petrus Dominicus de Widt uit Rossem aangewezen om op het terrein naast de kerk drie steenovens op te richten. Petrus slaagde erin, van 5 mei tot 21 juli 1860, zo'n 428.600 kant en klare kareelstenen af te leveren.

De plaatselijke metsers, timmerlieden, glazenmakers, schilders en schaliëndekkers hadden de klus op 06.10.1861 geklaard en buurman kardinaal Sterckx uit Ophem kon de nieuwe kerk twee jaar later inwijden.

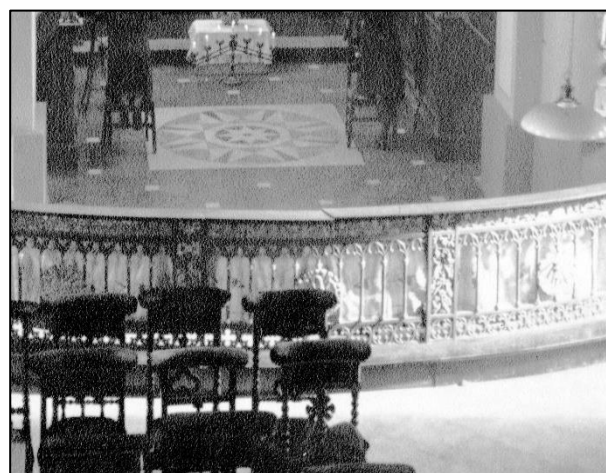
Jammer dat de glasramen niet bewaard gebleven zijn: deze waren in 1749 besteld en betaald door de abdij van Diligheim die er haar wapenschild mocht inbranden, ze moeten er zo uitgezien hebben:

(© WDR)

Eveneens jammer van het eeuwenoude "*Steenen Beld van Onse lieve Vrouwe*" dat op mysterieuze wijze niet meer terug gevonden werd.

Ook de oude communiebank voor het koor verdween en in juni 1863 plaatste de firma F. Jacobs - Van der Haegen uit Ninove er een nieuwe. De afwerking hiervan bekoorde echter geenszins de kerkfabriek zodat de betaling geschiedde "*...met matige voldoening, voor 756 francs en 70 centiemes...*":

Communiebank – foto 01.03.1939. (© archief KfM)

Deze communiebank was een in ijzer gesmeed laag hek met daarin het oud wapen van de abdij van Dilighem verwerkt, versierd met bloemmotieven, bovenaan

afgedekt met een houten plank.

Die ijzeren communiebank moet een doorn in het oog zijn geweest want het voorwerp werd uit de kerk verwijderd en geïntegreerd in de afsluiting van het nieuw opgericht H. Hartbeeld, dat in 1956 door monseigneur Cuvelier ingehuldigd werd.

Maar wat hebben we wél kunnen bewaren?

- Het koper- en zilverwerk, waaronder een Augburgse zilveren monstrans van de hand van meestersmid Johann Georg Azwanger, besteld in 1716 door prins Anselm Franz von Turn und Tassis:

(© WDR)

- Een houten koffer met drie sloten uit 1673, met sleutels voor de pastoor, de armenmeester en de kerkmeester, voor het bewaren van hun kerkelijk archief. Deze koffer werd gemaakt in opdracht en in uitvoering van een proces voor de Soevereine Raad van Brabant (12.06.1673), tussen baron Charles Vereycken en de Prelaet van de abdij van Dilighem:

(© WDR)

- De preekstoel, een sterkgelijkende kopie van de Dilighemse "ambon" uit 1643, afkomstig uit de refter van de abdij, en in 1744 geschonken aan de kerk van Ganshoren:

Deze foto van de preekstoel werd tijdens de Duitse bezetting in 1943 gemaakt, toen de klokken uit de toren werden weggehaald. (© BALaT)

- Het orgel (circa 1725), rond 1770 tweedehands aangekocht en aangepast. Het werd volledig door de "inghesetenen van meuseghem" betaald:

Foto 1943, cfr. hoger. (© BALaT)

- De kerkgewaden, waaronder een fluwelen kazuifel (*vioolkistmodel, begin 18de eeuw*) met goudgalon en het wapen van Dilighem, een fluwelen kazuifel met geschilderd bloemmotief en een kazuifel met gouddraad opgestikte bloemmotieven daterend uit de pestperiode van 1669:

(© WDR)

- Twee grafzerken, een herdenkingszerk van pastor en abt JB van den Daele en de doopvont uit 1708.

Wat die doopvont betreft: na de slag van Ramillies deserteerden 30.000 soldaten via de Demer, over de Zenne, in de richting van Dendermonde.

Op 12.07.1706 passeerden zestien gewapende soldaten Meuzegem en richtten vernielingen aan in de kerk (onder andere een tabernakel en een doopvont): *"...font baptismalis a Militibus violatus 1706 post pugnam de Ramellies – quando hac et vicina ecclesia multum passa fuera ... necdum restitatus est..."*.

(© BALaT)

- Het Appolonia-certificaat uit 1755: een heilige dame die menig smeekbede in ontvangst nam voor het verlichten van tandpijn.

En uiteraard het zandstenen torengedouw uit de 12de eeuw zelf...

Ontgonnen uit de Jetse en Lakense zandgroeven? Leesvoer voor een vervolg...

De inhuldiging van het H. Hartbeeld door mgr. Cuvelier – foto 04.06.1956. (© archief KfM – inkleuring WDR 2022)

ONS SCHOOLTJE VAN VROEGER

De *dorpsschool* van indertijd was een heel andere omgeving dan de lagere school van vandaag...

Een apart wereldje van kladschriften op dik, nogal vezelig papier en schriftjes op “schoon” wit papier (en daarvoor ooit nog leien met griffels), grote zwarte borden met witte krijtletters die werden schoongewreven met stoffige vegers, speciaal rood of blauw kaftpapier rond boeken die soms al heel wat jaren meegingen, lessenaars-met-klapdeksel en ingebouwde inktpotten en soms opzij een haakje voor de boekentas, grote landkaarten op governiste canvas tussen twee houten latten tegen de muur, historische of natuurtaferelen in chromo-kleuren, didactische voorwerpen op de kast, rijen grijs of zwart geschilderde gietijzeren kapstokken tegen de gangmuren, rapporten en agenda's die door de ouders moesten afgetekend worden,...

En niet te vergeten: vooraan “de meester” of “de juffrouw” in stofjas die in stilte streng de hele klas regeerde. Die altijd het laatste woord had, die veel wist en punten en straffen kon uitdelen. Die het ritme van de hele dag bepaalde en waar iedereen respect voor moest hebben (en dat kreeg hij of zij ook, ze kenden al het ‘jong volk’ uit het dorp en werden immers beschouwd als horend bij de notabelen van de gemeente)... Gelukkig was er tussendoor ook even een speeltijd en dan kon je uitgebreid je keel openzetten bij de knikkers, het tikkertje-spelen of de voetbal.

Als zesjarige ging je dan opeens naar de “grote school”, waar je leerde krabbels maken die ook *letters* bleken te kunnen zijn, en dan kon je daar dingen mee opschrijven en zinnen van anderen lezen. En dat was niet genoeg, dat moest dan nadien ook nog “schoonschrift” worden tussen een hoop voorgedrukte lijntjes...

Waar andere krabbels dan *cijfers* voorstelden en dan moest je nog leren daarmee te rekenen ook.

Waar je opeens gedichten en tafels van vermenigvuldiging moest van buiten leren en iets leren dat geschiedenis genoemd werd over veel vreemde mensen die in nog vreemdere oude tijden geleefd hadden.

Je was vertrokken voor minstens zes jaar, sommigen “tot hun 14 jaar”, want dat noemden de grote mensen dan de “schoolplicht”.

Met vaak een jaarlijkse *klasfoto* waarvoor een meneer speciaal met een camera langskwam, iedereen was verwittigd dat men die dag dan “deftig gekleed” moest zijn.

En voor heel wat kort na het begin van die school de eerste communie en rond hun twaalfde de plechtige communie.

De tijden kunnen vlug veranderen...

Berla wou die verre herinneringen nog eens wakker maken en organiseerde dus naar aanleiding van de erfgoeddag in het Cultuurhuis van Meise tussen zondag 23 en zaterdag 29 april 2023 een tentoonstelling over "het schooltje van toen".

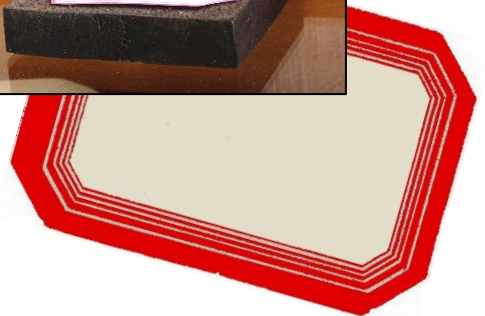
Velen staken een handje toe (onder andere Daniël Horlait, Paul Van Elewijck, Ascania, de gemeente voor het vervoer,...), maar vooral Willem De Ridder en Dirk Verbelen brachten een hoop foto's en voorwerpen van indertijd bijeen.

Er werd ook een apart lokaal in een klas van toen herschapen. Nadat je daar aan de deur de schoolbel gepasseerd was, kwam je terug in een omgeving waar vele bezoekers opeens zaken terugzagen die ze al lang achter zich hadden gelaten en waarvan ze dachten dat ze die nooit meer zouden zien.

In de voormiddagen bezochten ook zes klassen van lokale lagere scholen die vreemde omgeving en keken soms hun ogen uit naar wat voor een wereldje dat wel moet geweest zijn...

En op sommige momenten liepen daar ook opeens meesters-in-cache-poussière rond die bij nader toekijken verdacht veel op Marcel Belgrado en Lode Verdoodt leken.

Bij de sluiting hadden meer dan 700 bezoekers, vaak in nostalgie, naar dit alles gekeken en blijkbaar was het een goeie prikkel want de verhalen over hun eigen schooltijd kwamen vaak spontaan naar boven...

Is erfgoed ook iets dat jij belangrijk en waardevol acht?

Wil je ons een steuntje in de rug geven?

Wel, kom dan ook als lid bij onze kring en help ons de waardevolle zaken van gisteren door te geven aan allen die na ons komen...

Hoe?

Als **GEWOON LID**: stort € 20 op rekening **BE80.7380.4197.7477** met vermelding van jouw email of jouw postadres

of nog beter:

Als **STEUNEND LID**: stort € 40 op rekening **BE80.7380.4197.7477** met vermelding van jouw email of jouw postadres.

En samen zorgen we dat ons gezamenlijk verleden niet vergeten zal worden.

Het Berla-tijdschrift is een uitgave van de **VZW BERLA**,
Brusselsesteenweg 44 bus 1 – 1860 Meise, O.N. 425.405.475

Bestuursleden: Marcel Belgrado, Jan Buyens (*secretaris*), Herwig Cornelis, Gust De Bondt, Willem De Ridder, Marc Gillisjans, Jean-Pierre Gilson, Willy Kerremans, Karine Métens, Helena Reusens, Marie-Jeanne Thaelemans, Eric Van Baelen (*ondervoorzitter*), Stijn Van Caekenberghe, Dirk Verbelen (*activiteitscoördinator*), Jan Verbelen (*voorzitter*), Sofie Willems (*penningmeester*).

Verantwoordelijke uitgever: Jan Verbelen, Heidestraat 12 – 1861 Wolvertem.

Redactie: Eric Van Baelen & Marc Gillisjans.

erfgoedberla@live.com – www.erfgoedberla.be
rekeningnummer BE80.7380.4197.7477

Wil U graag ons archief consulteren?

Maak dan vooraf even een afspraak,
via onderstaande e-mail of telefoonnummers:

erfgoedberla@live.com

tel. **02.269.92.82** Willem De Ridder *of* tel. **0475.44.54.95** Dirk Verbelen

Wilt U ons graag nog wat extra-ondersteuning geven?

Waarom ons niet **sponsoren** door een advertentie te laten opnemen?

Stuur eens een mailtje naar: erfgoedberla@live.com en we contacteren U snel...

CAFÉ OSSEL-STAR

Bij Nico & Sofie

Kasteelstraat 12 – 1785 OSSEL (Brussegem)

052 57 01 60

Openingsuren: MAANDAG - DINSDAG - DONDERDAG - VRIJDAG - ZATERDAG vanaf 10 uur
ZONDAG vanaf 8 uur (april - september) of vanaf 8.30 uur (oktober - maart)
op WOENSDAG zijn we gesloten

zeer ruim zomerterras - aparte kinderspeelhoek
biljartzaal - zaal voor vergaderingen en feesten

70

1949 - 2019

Banden ROELANTS

ceva tyre network

Merchtemsesteenweg 154

1861 Wolvertem (Meise)

Tel.: 02/269.11.99 - info@bandenroelants.be

www.bandenroelants.be

Aanbevolen door alle leasingmaatschappijen

roel anciaux
advocatenkantoor

handelsrecht
bouwrecht
huurrecht
familierecht
debiteurenbeheer

Erkend bemiddelaar

Hoogstraat 57/1
B-1861 Meise
(Wolvertem)

tel: +32 (0)475 47 95 89

r.anciaux@mileslegal.eu
www.mileslegal.eu

ESCAPEROOM

ROOM: 44

STELT VOOR

THE DAY
AFTER

OOK VOOR KINDEREN!

HET
GROOT
FEEST

MEER INFO EN RESERVATIES VIA

ROOM44.BE

DAKWERKEN
LANIN W.^{BV}
& Zoon

Begonialaan 10 – 1853 Strombeek-Bever

info@dakwerkenlanin.be tel: 02.267.83.06

DATAREX

IT EN TELEFONIE VOOR KMO EN ZELFSTANDIGEN

WWW.DATAREX.BE

SCHAARBEEKLEI 152 VILVOORDE 02.253.19.57

S-Line Fitness

INTELLIGENT TRAINING

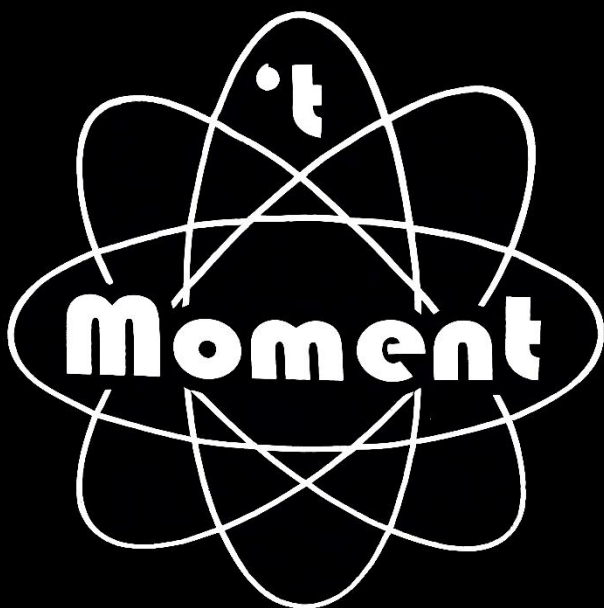
*Bij S-Line Fitness werken we met een uitrusting van de hoogste en beste kwaliteit.
We helpen je om je doel te bereiken naar een gezonde en fitte levensstijl.*

Brusselsesteenweg 58 B
1860 Meise

Tel: +32 470 93 92 72
info@slinefitness.be

BRENG ONS EEN BEZOEKJE !

maandag: 16u00 - 22u00
di-wo-do-vr: 07u00 - 14u00 / 16u00 - 22u00
zaterdag & zondag: 09u00 - 16u00
feestdagen: 09u00 - 14u00

Brusselsesteenweg 40 - 1860 Meise - tel. 0473 99 36 29

Ontmoetingscentrum

't Moment

**Retro café
Concerten
Vergaderingen
Privé feestjes**

Proef hier de tripel van 't Moment

UIT SYMPATHIE

Van Ossel

Keukens, badkamermeubelen & inbouwkasten

Wilgenlaan 17 bus1
1861 Wolvertem (Meise)

Tel: 02/269.91.02

E-mail: van.ossel.keukens@telenet.be

www.vanosselkeukens.be

ilwaq

RESTAURANT

Brusselsesteenweg 48
1860 Meise

tel. 02 269 70 04

www.restaurantdenbeiaard.be
beiaardmeise@gmail.com

Uitgebreide menukaart
Zomerterras
Feestzaal

Sluitingsdagen: dinsdag en woensdag

